

Македонски Телеком АД – Скопје

Финансиски извештаи

за годината којашто завршува на

31 декември 2021

Со извештај на независниот ревизор

Содржина

Извештај на независниот ревизор

Финансиски извештаи

Извештај за финансиската состојба	1
Извештај за сеопфатна добивка	2
Извештај за парични текови	3
Извештај за промени во главнината	4
Белешки кон финансиските извештаи	5

Извештај на независниот ревизор

До Одборот на директори и Акционерите на Македонски Телеком АД Скопје

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Македонски Телеком АД Скопје, кои што ги вклучуваат извештајот за финансиската состојба заклучно со 31 декември 2021 година, како и извештајот за сеопфатна добивка, извештајот за промени во главнината и извештајот за паричните текови за годината којашто завршува тогаш, и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето на финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Стандардите за ревизија прифатени во Република Северна Македонија („Стандардите“). Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи, за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефикасноста на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, финансиските извештаи ја прикажуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Македонски Телеком АД Скопје заклучно со 31 декември 2021 година, резултатите од работењето, како и паричните текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување.

Драган Давитков
Управител

Александра Кузмановска
Овластен ревизор

ПрајсвотерхаусКуперс РЕВИЗИЈА ДОО

21 февруари 2022 година
Скопје, Република Северна Македонија

Извештај за финансиската состојба

Во илјади денари	Белешка	На 31 декември	
		2021	2020
Средства			
Тековни средства			
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	5	1.291.406	1.635.743
Депозити во банки	6	677.897	494.112
Побарувања од купувачи и останати средства	7	3.115.272	3.177.433
Побарувања за данок на добивка		-	16.499
Побарувања за останати даноци	8	930	930
Залихи	9	497.731	352.195
Вкупно тековни средства		5.583.236	5.676.912
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	11	10.360.926	10.645.972
Права на користење на средства	10	446.271	380.717
Аванси за недвижности, постројки и опрема		4.265	6.284
Нематеријални средства	12	2.793.678	2.638.469
Аванси за нематеријални средства		-	349
Побарувања од купувачи и останати средства	7	479.615	505.217
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	28.1	214.920	140.881
Останати нетековни средства		612	612
Вкупно нетековни средства		14.300.287	14.318.501
Вкупно средства		19.883.523	19.995.413
Обврски			
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	13	2.891.671	3.339.050
Обврски од наем	14	125.308	110.620
Обврски за данок на добивка		10.856	-
Обврски за останати даноци	8	28.713	45.743
Резервирања за обврски и плаќања	16	66.064	18.582
Вкупно тековни обврски		3.122.612	3.513.995
Нетековни обврски			
Останати обврски	13	460.607	416.982
Обврски од наем	14	317.212	268.031
Одложени даночни обврски	15	57.652	90.377
Резервирања за обврски и плаќања	16	64.281	54.264
Вкупно нетековни обврски		899.752	829.654
Вкупно обврски		4.022.364	4.343.649
Капитал			
Акционерски капитал		9.583.888	9.583.888
Премија за издавање акции		540.659	540.659
Сопствени акции		(3.738.358)	(3.738.358)
Останати резерви		958.389	958.389
Акумулирана добивка		8.516.581	8.307.186
Вкупно капитал	17	15.861.159	15.651.764
Вкупно капитал и обврски		19.883.523	19.995.413

Овие финансиски извештаи беа одобрени од страна на раководството на Македонски Телеком АД - Скопје на 21 февруари 2022 година и се предмет на разгледување и одобрување од Одборот на директори на 25 февруари 2022 година и од акционерите на денот кој дополнително ќе се одреди.

Никола Љушев
 Главен извршен директор

Славко Пројкоски
 Главен директор за финансии

Горан Тиловски
 Директор на сектор за контрола, сметководство и даноци
 Овлас. сметков. Рег. Бр. 0105436

Извештај за сеопфатна добивка

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31 декември	
		2021	2020
Приходи	18	11.274.079	11.140.405
Амортизација	10,11,12	(3.039.322)	(2.844.903)
Трошоци за вработените	19	(1.021.192)	(1.047.510)
Плаќања кон останати оператори		(1.062.732)	(946.311)
Очекувани кредитни загуби на побарувања од купувачи и останати средства	7	(187.413)	(170.953)
Останати расходи од работењето	20	<u>(4.255.959)</u>	<u>(4.549.852)</u>
Трошоци од работењето		(9.566.618)	(9.559.529)
Останати оперативни приходи	21	<u>23.687</u>	<u>39.569</u>
Оперативна добивка		1.731.148	1.620.445
Расходи од финансирање	22	(57.849)	(62.041)
Приходи од финансирање	23	<u>90.297</u>	<u>223.045</u>
Приходи од финансирање - нето		32.448	161.004
Добивка пред оданочување		1.763.596	1.781.449
Данок на добивка	24	<u>(172.303)</u>	<u>(178.278)</u>
Добивка за годината		1.591.293	1.603.171
Вкупна сеопфатна добивка за годината		<u>1.591.293</u>	<u>1.603.171</u>
Информација за заработката по акција:			
Обична и разводнета заработка по акција (во денари)	32	<u>18,45</u>	<u>18,59</u>

Извештај за парични текови

Во илјади денари	Белешка	За годината завршена на 31 декември	
		2021	2020
Оперативни активности			
Нето добивка пред оданочување		1.763.596	1.781.449
Корекции за:			
Амортизација	10,11,12	3.039.322	2.844.903
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	20	3.741	(15.525)
Добивка од промена на објективната вредност на финансиските средства	23	(74.040)	(9.295)
Очекувани кредитни загуби на побарувања од купувачи и останати средства	20	187.413	170.953
Нето зголемување/(намалување) на резервирања	16	71.808	(137.303)
Нето добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема	21	(3.521)	(6.332)
Приходи од дивиденди	23	(9.833)	(9.015)
Расходи од камати	22	57.849	62.041
Приходи од камати	23	(3.430)	(179.586)
Останати непарични ставки		(87.512)	(68.369)
Парични средства добиени од работењето пред промената во обртниот капитал		4.945.393	4.433.921
(Зголемување)/намалување на залихите		(149.277)	48.637
Зголемување на побарувањата и останати средства		(16.563)	(247.487)
(Намалување)/зголемување на обврски кон добавувачи и останати обврски		(757.233)	122.495
Парични средства добиени од работењето		4.022.320	4.357.566
Платени камати	13,14	(48.606)	(52.262)
Платени резервации	16	(14.309)	(11.221)
Платени даноци		(177.674)	(256.313)
Паричен тек добиен од оперативни активности		3.781.731	4.037.770
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(1.197.328)	(890.717)
Набавка на нематеријални средства		(766.929)	(629.917)
Наплатени заеми		3.877	8.238
Приливи по основ на депозити во банки		494.112	-
Одливи по основ на депозити во банки		(677.897)	(494.112)
Приливи од дивиденди		9.833	9.015
Приливи од продажба на недвижности, постројки и опрема		10.684	28.439
Примени камати		3.430	2.612
Паричен тек користен во инвестициони активности		(2.120.218)	(1.966.442)
Финансиски активности			
Исплата на дивиденди	25	(1.381.361)	(1.327.766)
Исплата на закупи (главнина)	14	(128.874)	(124.708)
Исплата на обврски за ТВ права	13	(496.163)	(525.562)
Паричен тек користен во финансиски активности		(2.006.398)	(1.978.036)
Нето (намалување)/зголемување на паричните средства и еквиваленти на паричните средства		(344.885)	93.292
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 1 јануари		1.635.743	1.539.722
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		548	2.729
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 31 декември	5	1.291.406	1.635.743

Извештај за промени во главнината

Во илјади денари	Белешка	Акционер-ски капитал	Премија од издавање акции	Сопствени акции	Останати резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2020		9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	8.032.402	15.376.980
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	1.603.171	1.603.171
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	(1.328.387)	(1.328.387)
Состојба на 31 декември 2020	17	9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	8.307.186	15.651.764
Состојба на 1 јануари 2021		9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	8.307.186	15.651.764
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	1.591.293	1.591.293
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	(1.381.898)	(1.381.898)
Состојба на 31 декември 2021	17	9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	8.516.581	15.861.159

Белешки кон финансиските извештаи

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие финансиски извештаи се однесуваат на друштвото Македонски Телеком АД – Скопје.

Македонски Телеком АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво регистрирано во Република Северна Македонија.

Непосредно матично друштво на Друштвото е АД Каменимост Комуникации Скопје, во сопственост на Маѓар Телеком АД регистрирано во Унгарија. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија.

Телекомуникацискиот сектор во Република Северна Македонија е регулиран со Законот за електронски комуникации (ЗЕК) кој е донесен во март 2014 година (Службен весник бр. 39 од 28 февруари 2014 година) како примарно законодавство и правилници како секундарно законодавство.

Од јуни 2013 година, Друштвото котира на Македонската берза (МБ) во сегментот задолжителна котација и истото поднесува извештаи до МБ согласно со измените во Законот за хартии од вредност од 2013 година. Во согласност со правилата за котирање на МБ, Друштвото има постојани обврски за обелоденување во врска со деловното работење и капиталот, значајни промени во финансиската состојба, објавување на дивиденден календар, промени во пропорцијата на акциите во посед на јавноста (ако паднат под 1%) и промени во значителните удели од над 5%. Освен тоа, Друштвото има посебни обврски за обелоденување, кои се состојат од разни финансиски информации, вклучувајќи различни финансиски извештаи (тримесечни, полугодишни и годишни), како и објавување на јавен повик за свикнување на Собрание, сите измени и дополнувања на дневниот ред за Собранието и објавување на одредени одлуки усвоени на Собранието. Пред јуни 2013 година, Друштвото поднесуваше извештаи до Комисијата за хартии од вредност како акционерско друштво со посебни обврски за поднесување извештаи.

Регистрирана адреса на Друштвото е ул. „Кеј 13 Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Република Северна Македонија. Просечниот број на вработени во Друштвото врз основа на часови на работа во текот на 2021 година беше 911 (2020: 951).

1.2. Влијание на КОВИД-19 врз бизнисот и врз финансиските извештаи

Во 2020 година, коронавирусот се прошири на глобално ниво, а неговото негативно влијание продолжува да ги афектира компаниите во целиот свет. Во 2021 година веќе се појавија знаци на закрепнување, што резултираше со локално олеснување на рестриktivните мерки, како и зголемена мобилност на луѓето преку границите.

Менаџментот внимателно го следи влијанието на пандемијата врз работењето и им обезбедува дополнителни ажурирани информации на заинтересираните страни во согласност со развојот на ситуацијата. Понатаму, менаџментот е во тесна комуникација со локалните државни институции и постојано работи во согласност со официјалните насоки.

Друштвото брзо реагираше на ситуацијата со КОВИД-19. Друштвото продолжува да излегува во пресрет на зголемената побарувачка за поврзување преку нејзината мрежа и до сега нема идентификувано настани коишто би можеле да го загрозат постојаниот интерес на нејзиното работење. Дополнително, според проценката на менаџментот за идните парични текови, не се очекува неисполнување на резултатите на долг рок.

Менаџментот на Друштвото посвети значајно внимание на ликвидноста на купувачите поради КОВИД-19, и врз основа на искуството од последните месеци и идните очекувања од КОВИД-19, нема материјално значајни ефекти на стапките за исправка.

Во текот на 2021 година, стапките на инфлација забележаа пораст на глобално ниво што резултираше со локална стапка на инфлација од 3,2% за 2021 година (2020: 1,2%), меѓутоа врз основа на предвидувањето за инфлацијата за 2022 година на Народна Банка на Република Северна Македонија, се очекува таа постепено да се намали до ниво од 2,4%. Глобалниот раст на трошоците за енергија ќе резултира со значително зголемување на трошоците за енергија на Друштвото, но менаџментот смета дека со примена на одредени мерки и подобри комерцијални резултати ќе може колку што е можно да се компензира ова негативно движење.

Белешки кон финансиските извештаи

2. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на овие финансиски извештаи се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1. Основа за изготвување

Финансиските извештаи на Друштвото се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ).

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари.

Изготвувањето на финансиски извештаи во согласност со МСФИ подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во финансиските извештаи и белешките поврзани со нив. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што проценките и претпоставките се значајни во однос на финансиските извештаи се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

2.1.1. Стандарди, измени и толкувања ефективни од 1 јануари 2021 година, кои имаат влијание на сметководствената политика на Друштвото:

Назив на стандардот	Резиме на измената	Импакт на финансиските извештаи	Датум на примена
Дополнувања на МСФИ 9, МСС 39, МРФИ 7, МСФИ 4 и МСФИ 16 стандардот	Фаза 2 од Реформата за референтна каматна стапка (IBOR); Дополнувањата се однесуваат на влијанието од измените на финансиските инструменти коишто се потребни како директна последица на IBOR реформата, барањата за сметководство на осигурување од ризик (hedge) и придружните обелоденувања	Дополнувањето на стандардот нема да резултира со измени во финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2021 година
Дополнувања на IFRS 16	Закуп: Концесии за заем во врска со Ковид-19 по 30 јуни 2021 година. Продолжување на практичниот метод до 30 јуни 2022 година во поглед на сметководството за заем на заемопримачот доделени поради Ковид-19 пандемијата	Друштвото не го применува овој практичен метод за IFRS 16 стандардот	1 април 2021 година*

*Дозволена е порана примена. Друштвото веќе одлучи да не го применува практичниот метод во финансиската 2020 година.

Белешки кон финансиските извештаи

2.1.2. Стандарди, амандмани и толкувања кои сè уште не се ефективни на 31 декември 2021 година и не се претходно усвоени од Друштвото и други очекувани промени за 2022 и 2023 година

Назив на стандардот	Резиме на измената	Импакт на финансиските извештаи	Датум на примена
Дополнувања кон МСФИ 3, МСС 16, МСС 37, и годишни подобрувања 2018-2020	Бизнис комбинации; Материјални средства, резервации, неизвесни средства и обврски; пакет на подобрувања на три стандарди и Годишните подобрувања, кои се подобрување на текстот и корекции на мали последници, превидувања или конфликти помеѓу барањата на стандардите	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2022 година
МСФИ 17 и дополнувања на МСФИ 17	Договори за осигурување; МСФИ 17 стандардот се однесува на сметководството за договорите за осигурување и го заменува МСФИ 4 стандардот Одложување на првичната примена на МСФИ 17 стандардот до 1 јануари 2023 година. Дополнувањата кон стандардот, коишто се однесуваат на специфични теми, се насочени на помош на субјектите при спроведување на стандардот и избегнување на значителна загуба на корисни информации	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2023 година
Стандарди кои не се усвоени од ЕУ*			
Измени на МСС 1	Презентирање на финансиските извештаи; Класификација на обврските како тековни или нетековни и Одложување на датум на влегување во сила	Не се очекуваат материјални влијанија врз финансиските извештаи на Друштвото.	1 јануари 2023 година
Дополнувања кон МСС 1	Презентација на финансиските извештаи; Обелоденување на материјални информации за сметководствената политика наместо значајни сметководствени политики. Покрај тоа, дополнета е МСФИ Изјавата за практикување 2	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштвото	1 јануари 2023 година
Дополнувања кон МСС 8	Сметководствени политики, промени во сметководствените проценки и грешки; Воведување на дефиницијата за „сметководствени проценки“ и други вклучени дополнувања коишто ќе им помогнат на субјектите да ги разликуваат измените во сметководствените политики од измените во сметководствените проценки	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштво	1 јануари 2023 година

Белешки кон финансиските извештаи

Дополнувања кон МСС 12	Даноци на добивка; Одложен данок во врска со средствата и обврските што произлегуваат од една трансакција	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштво.	1 јануари 2023 година
Дополнувања на МСФИ 17	Договори за осигурување; Иницијална примена на МСФИ 17 и МСФИ 9 – Споредливи информации; Опции за транзиција поврзани со споредливи информации за финансиските средства кои се признаваат со иницијалната примена на МСФИ 17, и насочени на помош на субјектите при спроведување на стандардот и избегнување на неусогласеност помеѓу финансиските средства и договорни обврски од осигурување и со тоа да се подобри користа од споредливите информации за корисниците на финансиските извештаи.	Не се очекува материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштво	1 јануари 2023 година

*За стандардите што сè уште не се потврдени од ЕУ, датумот на првичното донесување утврдено од Меѓународниот одбор за сметководствени стандарди (IASB) во моментот се смета дека е од датумот на првичното донесување.

2.2. Трансакции во странска валута

2.2.1. Функционална и презентациска валута

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари кој е функционална и презентациска валута на Друштвото.

2.2.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски деноминирани во странска валута на датумот на изготвување на извештајот за финансиска состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на извештајот за финансиска состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/трошоци). Немонетарните средства и обврски деноминирани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Официјалните курсеви важечки на 31 декември беа како што следи:

	2021	2020
	МКД	МКД
1 УСД	54,37	50,24
1 ЕУР	61,63	61,69

2.3. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Друштвото вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (финансиски инструменти по објективна вредност преку добивката

Белешки кон финансиските извештаи

или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Друштвото вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

Објективната вредност на финансиските инструменти кои се тргуваат е одредена повикувајќи се на нивната пазарна цена на крајот на известувачкиот период. Ова е најчесто применливо за финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Објективната вредност на останатите финансиски инструменти кои не се тргуваат на активен пазар се одредува преку користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Очекуваните парични приливи и одливи се дисконтираат по пазарна каматна стапка.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски е исто така одредена со користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Очекуваните парични приливи и одливи се дисконтираат по пазарна каматна стапка.

Претпоставките кои се применети во пресметките на објективна вредност се предмет на неизвесности. Промените во претпоставките кои се применети во пресметките може да имаат влијание на сегашните вредности, објективните вредности и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските инструменти. Анализата на сензитивност поврзана со финансиските инструменти на Друштвото се дадени во белешка 3.

2.3.1. Финансиски средства

2.3.1.1 Финансиски средства – релевантни сметководствени политики од 2018 година

Друштвото ги класифицираше своите финансиски средства врз основа на:

- деловниот модел на субјектот за управување со финансиски средства и
- карактеристиките на договорни парични текови во однос на финансиските средства

во следните категории:

- според амортизирана вредност, доколку двата услови дадени во продолжение се исполнети:
 - финансиското средство се чува во рамките на деловен модел чијашто цел е да се чуваат финансиски средства за да се наплатат договорните парични текови и
 - договорните услови на финансиското средство го предизвикуваат настапувањето на конкретни датуми на парични текови коишто се исклучиво плаќања на главнината и на каматата за доспеаната, а неплатена главнина.
- според објективна вредност преку останатата сеопфатна добивка (FVOCI) доколку се исполнети и двата услови дадени во продолжение:
 - финансиското средство се чува во рамките на деловен модел чијашто цел е постигната со наплатата на договорните парични текови и продажбата на финансиски средства и
 - договорните услови на финансиското средство го предизвикуваат настапувањето на конкретни датуми на парични текови коишто се исклучиво плаќања на главнината и на каматата за доспеаната, а неплатена главнина.
- според објективна вредност преку добивка или загуба (FVTPL) освен доколку не се класифицирани во претходните категории.

За целите на класификацијата дадена погоре:

- главнината е објективната вредност на финансиското средство при првичното признавање
- каматата се состои од надомест за временската вредност на пари, за кредитниот ризик поврзан со главнината којашто е доспеана, а неплатена во текот на конкретен временски период и за други основни ризици и трошоци од заеми, како и профитна маргина.

Стандардните купопродажби на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, датумот на кој Друштвото ќе се обврзе да го купи или продаде средството. Инвестициите првично се признаваат по објективна вредност плус трошоци за трансакцијата, за сите финансиски средства коишто не се евидентирани преку добивката или загубата. Финансиските средства коишто се евидентирани според објективна вредност преку добивката или загубата првично се

Белешки кон финансиските извештаи

признаваат според објективна вредност, а трошоците за трансакцијата се евидентираат како трошок во добивката или загубата.

Финансиските средства престануваат да се признаваат со истекувањето или пренесувањето на правата за прием на паричните текови од инвестициите. Финансиските средства се сметаат за пренесени кога ќе се пренесат договорните права за прием на парични текови од финансиските средства или договорните права за прием на парични текови од финансиските средства се задржани, но постои договорна обврска за плаќање на паричните текови на еден или повеќе приматели во рамките на аранжман којшто е во согласност со условите утврдени во МСФИ 9. Какви било добивки или загуби од престанокот на признавањето се признаваат во рамките на добивката или загубата и се пресметуваат како разлика помеѓу (а) износот на надоместот којшто е примен и целокупната кумулативна добивка или загуба којашто била признаена во останата сеопфатна добивка и (б) сегашната вредност којашто престанува да се признава.

- **Оштетување на финансиски средства**

Во зависност од деловниот модел на Друштвото и карактеристиките на договорните парични текови на финансиските средства, финансиските средства последователно се мерат според амортизирана вредност, според објективна вредност преку останата сеопфатна добивка или според објективна вредност преку добивката или загубата.

Мора да се признае исправка за загуба за финансиските средства мерени според амортизирана вредност и според објективна вредност преку останата сеопфатна добивка. Исправката за загуба мора да се признае преку добивката или загубата и истата ја намалува сегашната вредност на релевантното финансиско средство; во случај на финансиски средства мерени според објективна вредност преку останата сеопфатна добивка, соодветната ставка за пребивање е признаена во останатата сеопфатна добивка и истата не ја намалува сегашната вредност на финансиското средство.

Исправките за загуба треба исто така да се признаат за побарувања од наеми, средства од договори како што е утврдено во МСФИ 15, договори за финансиски гаранции и обврски за заеми поврзани со заеми коишто подлежат на каматна стапка различна од онаа што доминира на пазарот.

Исправка на вредноста се признава не само во однос на загубите коишто се веќе настанати на датумот на известување (реализирани загуби), туку исто така и загуби коишто сè уште не настанале на датумот на известување, но се очекува дека ќе настанат во иднина (очекувани загуби).

Врз основа на промените во кредитниот ризик, на секој датум на известување треба да се процени дали постојната исправка на вредноста треба да се мери според износ еднаков на очекуваните кредитни загуби во текот на целиот животен век или според износ еднаков на очекуваните кредитни загуби за период од 12 месеци. Доколку не е возможно да се процени дали кредитниот ризик значително се зголемил врз основа на индивидуалното финансиско средство, истото треба да се процени на ниво на портфолиото.

Треба да се применат поедноставен и општ пристап за да се проценат и да се евидентираат кредитните загуби.

- **Поедноставен пристап**

Сите финансиски инструменти што подразбираат поедноставен пристап се мерат според очекуваната кредитна загуба во текот на целиот животен век. Според тоа, освен во случај на несолвентност, ниту какви било показатели за зголемување на кредитниот ризик, ниту какво било доцнење со отплата, не се релевантни во рамките на поедноставениот пристап.

Поедноставениот пристап е применлив за побарувања од купувачите, за средства од договори и за побарувања од наеми.

- **Општ пристап**

Според моделот на очекувана кредитна загуба, финансиските инструменти се класифицираат во три групи. Класификацијата во три групи се базира на промените на кредитниот ризик за финансиското средство. Моделот на релативен кредитен ризик се користи за оценување на зголемен кредитен ризик. Зголемувањето на кредитниот ризик во споредба со првичното признавање се рефлектира во пренесувањето на финансискиот инструмент од група во група.

Според моделот за очекувани кредитни ризици, оштетувањето се определува различно за трите групи. Оштетувањето за финансиски инструменти во група 1 се пресметува врз основа на очекуваната кредитна загуба за период од 12 месеци. Оштетувањето за финансиски инструменти во група 2 се пресметува врз основа на очекуваната кредитна загуба

Белешки кон финансиските извештаи

во текот на целиот животен век. Откако едно долгорочно средство ќе се префрли во група 3, треба да се примени метод на ефективна каматна стапка за да се достигне нето вредноста по оштетувањето.

Општиот пристап се применува за паричните средства.

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории:

- (а) Финансиски средства мерени според амортизирана вредност
- (б) Финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба (FVTPL)
- (а) Финансиски средства мерени според амортизирана вредност:

Следниве ставки се доделуваат на оваа категорија

- пари и парични еквиваленти;
- депозити над 3 месеци;
- побарувања од купувачи;
- заеми на вработени;
- останати побарувања.

Финансиските средства по амортизираната вредност првично се признаваат според објективната вредност и потоа се евидентираат по амортизираната вредност со користење на методата на ефективна каматна стапка (релевантна само за побарувања со долгорочно доспевање).

Пари и парични еквиваленти

Пари и парични еквиваленти вклучуваат парични средства во благајна, парични средства во банка, депозити по видување во банки и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со првичен рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Депозити над 3 месеци

Депозитите со првичен рок на доспеаност над 3 месеци вклучуваат депозити во банка и други ликвидни депозити и хартии од вредност со првичен рок на доспеаност над три месеци.

Побарувања од купувачи и останати побарувања

Доколку има објективен доказ дека постои загуба од оштетување на побарувањата од купувачи евидентирани по амортизирана вредност, износот на загубата се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на побарувањето (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на првичното признавање). Во случај на краткорочни побарувања од купувачи, се прави проценка на износот на очекуваните идни парични приливи и се споредува со сегашната вредност, при што разликата се евидентира како исправка за побарувањата од купувачите. Сегашната вредност на средството се намалува со користење на сметка за исправка. Износот на загубата се признава во добивката или загубата (Останати оперативни расходи - Исправка на вредност на побарувања од купувачи и останати средства).

Доколку во некој последователен период износот на загубата од оштетување се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој се случил после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба од оштетување ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка. Враќањето не резултира во сегашна вредност на финансиското средство што го надминува износот што амортизираната вредност би го имала доколку оштетувањето не било признаено на датумот на анулирање на износот на оштетувањето. Износот на анулирањето се признава во добивката или загубата како намалување во Останати оперативни расходи (Исправка на вредност на побарувања од купувачи и останати средства).

Обврските кон и побарувањата од други мрежни оператори се прикажуваат како нето износи кога постои право на пребивање и износите се порамнуваат на нето основа (како што се побарувања и обврски поврзани со меѓународен сообраќај).

Оштетувањето на побарувањата од купувачи се проценува на две нивоа. Побарувањата од купувачи кои се поединечно значителни и оние кои не се поединечно значителни се одвојуваат. Во случај на поединечно значителни ставки, поединечно се проценува дали постои објективен доказ за оштетување.

Белешки кон финансиските извештаи

Кога ќе се утврди дека не постои објективен доказ за оштетување кај поединечно проценети побарувања, било да се значителни или не, ставката треба да се вклучи во групата на побарувања со слични карактеристики на кредитен ризик и да се процени колективно дали има оштетување. Побарувањата кои поединечно се проценуваат во однос на оштетување и за кои треба да се признае или да продолжува да се признава загуба од оштетување, не се вклучуваат во колективна проценка на оштетувањето.

Постојат две категории за пресметување на оштетување за побарувања од купувачи:

- за фактури кои се заостанати
- за фактури кои сеуште не се доспеани ("пресметување на оштетување на нула денови")

Во случај на колективна проценка, постојат објективни докази за оштетување доколку има заостанати ставки во група на побарувања. Се подготвува листа базирана на старосната структура на заостанатите побарувања, а износот на оштетувањето се пресметува со множење на стапките на загубата од оштетување базирани на загуба од претходни периоди со износот на побарувањата.

Стапките на загубата од оштетување се пресметуваат врз основа на загуба од претходни периоди, но сепак тие се прилагодуваат врз основа на тековните забележливи податоци за да се прикажат ефектите од тековните состојби што не извршиле влијание на периодот на кој се базира загуба од претходни периоди и за да се отстранат ефектите од условите во минатиот период што повеќе не постојат. При пресметката на загубата од оштетување исто така се земаат предвид и информации за идни настани. Овој вид на информации се промена во долговите кон финансискиот систем и кон нерезиденти / БДП, сервисирање на долгот на домаќинствата и плаќања на главнината / расположлив приход.

Кога се ќе утврди дека побарувањето од купувачот е ненаплатливо, истото се отпишува од Побарувања од купувачи и останати средства. Последователните враќања на износите кои се претходно отпишани се пребиваат со останатите оперативни расходи на периодот.

Заеми на вработени

Заемите на вработени првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност со користење на методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на доделениот заем и првичната објективна вредност на заемот на вработениот се признава како авансно платена бенефиција на вработените со што се намалуваат Заемите и побарувањата од вработените. Добивката од камата на доделениот заем пресметана со користење на методот на ефективна каматна стапка се признава како финансиски приход, додека авансно платената бенефиција на вработените се амортизира како трошоци за вработени рамномерно во текот на периодот на заемот. Програмата не е активна за доделување на нови заеми. Друштвото престана да дава заеми за вработените во 2013 година.

Загуба од оштетување на заемите на вработени, доколку има, се признава во добивката или загубата (Очекувани кредитни загуби на побарувања од купувачи и други средства).

(б) Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата

Категорија „финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата“ вклучува сопственички инструменти. Финансиското средство се класифицира во оваа категорија ако Друштвото управува со тоа средство и донесува одлуки за купување и продажба врз основа на неговата објективна вредност во согласност со инвестициската стратегија на Друштвото за чување на инвестиции во портфолиото додека не се појават поволни пазарни услови за негова продажба.

Финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се евидентираат според објективната вредност. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност на категоријата „финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата“ се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настанале.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата се признава во добивката или загубата кога е воспоставено правото на Друштвото да прима плаќања и кога приливот на економски користи е веројатен.

Белешки кон финансиските извештаи

2.3.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и пресметаните трошоци) првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Заради краткиот рок на доспевање, сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

Долгорочните финансиски обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

2.4. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучува трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови договори со обврзувачки период за користење на услугата, како дел од профитабилен договор за услуги. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат во Останати расходи од работењето (Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност).

2.5. Средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Друштвото, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониската од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во добивката или загубата (Амортизација) како загуба од оштетување.

2.6. Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.8).

Набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и работи и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Првичната проценка на трошоците за демантирање и отстранување на средството, како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37-Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Во 2011 година беше донесен Закон за постапување со нелегално изградени објекти, според кој Друштвото ќе има одредени издатоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и инфраструктурата на фиксната телефонија во согласност со применливите закони во Република Северна Македонија. Друштвото ги капитализира овие издатоци при нивното настанување. Издатоците што се капитализирани се вклучени во рамките на Недвижности, постројки и опрема (види белешка 11).

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Друштвото и кога

Белешки кон финансиските извештаи

трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во добивката или загубата како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во добивката или загубата како трошок за амортизација.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во добивката или загубата (Останати оперативни приходи/трошоци).

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на недвижностите, постројките и опремата. На недвижностите, постројките и опремата не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на недвижности, постројки и опрема (види белешка 11).

Проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата е како што следи:

	2021	2020
	Години	Години
Згради	20-40	20-40
Надземни и кабелски линии	20-25	20-25
Телефонски центри	7-10	7-10
Базни станици	10	10
Компјутери	4	4
Мебел и друга канцелариска опрема	4-10	4-10
Возила	5-10	5-10
Останато	2-15	2-15

2.7. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Друштвото се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.8).

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат. Нови софтверски модули, кои не може да се користат независно од постоечкиот софтвер (верзии), туку комбинирано со функционалностите на основната верзија и се имплементации на подобрен софтвер, кои се карактеризираат со систематски надградби, ревизии или проширувања на претходните верзии на постоечкиот софтвер претставуваат последователни трошоци за претходната верзија и се капитализираат доколку тие ги исполнуваат критериумите за капитализација, односно, доколку се совпаѓаат со креирањето на дополнителни функционалности. Како резултат на тоа, трошоците за верзиите се капитализираат како дел од основната верзија и се амортизираат заедно со остатокот од сегашната вредност во текот на преостанатиот корисен век на основниот софтвер. Ако постојат индикации дека софтверот ќе се користи подолго од тековниот корисен век како резултат на дополнително капитализирани трошоци, корисниот век на основната верзија на софтверот се ревидира, и доколку е применливо се продолжува.

Основните активности на Друштвото се во областа на фиксната и мобилната телефонија во Република Северна Македонија. Вообичаено, за овие активности потребно е стекнување на лиценци/права на користење на радиофреквенции, кои најчесто содржат иницијални надоместоци и годишни надоместоци. За секоја стекната лиценца/право на користење на радиофреквенција, Друштвото проценува дали износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се измери на почетокот на периодот на важност на лиценцата. Доколку Друштвото процени дека износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се измери, сегашната вредност на идните годишни надоместоци се капитализира како дел од набавната вредност на лиценцата, во спротивно ваквите надоместоци се признаваат како трошоци (Останати расходи од работењето) во периодот за кој се однесуваат.

Белешки кон финансиските извештаи

Корисниот век на концесијата и лиценците е одреден врз основа на договорите по основ на кои истите се стекнати и се амортизираат на праволиниска основа во текот на периодот на достапност на фреквенцијата за комерцијална употреба до крајот на првичната концесија или периодот за кој е добиена лиценцата. При одредувањето на корисниот век не се земаат во предвид периодите на обновување (види белешка 12).

Права за емитување на телевизиски содржини се капитализираат како нематеријални средства ако сите од наведените услови се остварени: сигурноста на испораката на содржината, нераскинлив рок на договорот од најмалку 12 месеци и тоа дека набавната вредност на правата може со сигурност да се процени. Права за емитување на телевизиски содржини се амортизираат во текот на времетраењето на договорите. Финансиските обврски кои произлегуваат од капитализираните права за емитување на телевизиски содржини се признаваат во извештајот за финансиската состојба како останати финансиски обврски. Амортизирањето на дисконтот се признава како Расходи од камати и се признаваат во категоријата Расходи од финансирање. Соодветно, одливот на парични средства по овој основ се признаваат како парични текови од финансиски активности.

Проценетиот корисен век е како што следи:

	2021	2020
	Години	Години
Софтвер и лиценци	2-5	2-5
Концесија	18	18
3G и 2G лиценци	10	10
4G лиценца	7-20	20

Промената во категоријата 4G лиценца, дополнувањето на 7 години во 2021 година се должи на новата купена лиценца-2100 MHz (2x15 MHz). Валидноста на лиценцата е до крајот на 2028 година.

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Нематеријалните средства се амортизираат од датумот од кој се расположливи за употреба. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно (види белешка 12).

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на недвижност, постројки и опрема и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

2.8. Оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат за оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units - CGUs).

Загубите од оштетување се признаваат во добивката или загубата (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

2.9. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Друштвото има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Белешки кон финансиските извештаи

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на извештајот за финансиска состојба. Проценката може да се пресмета како пондериран просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаени во добивката или загубата на соодветен трошок кој одговара на природата на резервирањето.

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

2.10. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

2.11. Сопствени акции

Кога Друштвото купува сопствени акции, износот кој е платен, вклучувајќи ги и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите како сопствени акции се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции повторно се издаваат состојбата на сопствени акции се намалува за вредноста по која што се купени акциите, а се зголемува капиталот, додека добивката или загубата се признаваат во капиталот (Акумулирана добивка). Трансакциите поврзани со сопствените акции се евидентираат на денот на трансакцијата.

2.12. Останати резерви

Согласно локалната законска регулатива, Друштвото беше обврзано да издвојува минимум 15 проценти од нето добивката за годината како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Со измените на Законот за трговски друштва во сила од 1 јануари 2013 година Друштвото е обврзано да издвојува минимум 5 проценти од нето добивката за годината во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија", како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една десеттина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на Друштвото.

2.13. Приходи

Приходите од продажбите на услуги и опрема (видете белешка 18) се прикажуваат без ДДВ и попусти.

Основниот принцип на МСФИ 15 е компаниите да го признаваат приходот за да се отслика трансферот на стоки или услуги до купувачите во износи кои го одразуваат надоместокот (односно, плаќањето) на кој компанијата очекува да има право за размена на тие стоки или услуги.

Приходот треба да се признае ако е веројатно дека Друштвото ќе го наплати надоместокот на кој ќе има право во замена за стоките или услугите кои ќе бидат пренесени на купувачот.

Приходот се признава кога или како што обврските за извршување ќе се исполнат преку пренесување на контролата на ветените стоки или услуга на купувачот. Контролата или се префла со текот на времето или во одреден момент од времето, што влијае на тоа кога ќе се евидентира приходот.

Како практично решение, Друштвото го применува упатството на група на договори со слични карактеристики наместо на еден договор со купувач. Пристапот на портфолио е прифатлив ако Друштвото разумно очекува дека ефектот од примената на пристапот на портфолио на група договори или група на обврски за извршување материјално не би се разликувал од тоа ако секој договор или обврска за извршување се земат предвид посебно. Тоа значи дека портфолио на договор со слични карактеристики не мора да има хомогени производи вклучени во овие договори.

Белешки кон финансиските извештаи

Главни принципи:

- Доколку Друштвото работи со пренесување стоки или услуги на купувач пред истиот да го плати надоместот или пред да доспее плаќањето, Друштвото ќе го евидентира договорот како средство од договор, не вклучувајќи ги износите евидентирани како побарување. Договорно средство претставува право на Друштвото на надомест во замена за стоките или услугите коишто Друштвото му ги пренело на купувачот.
- Во случај на арамани што опфаќаат повеќекратни елементи (на пример, договор за мобилна телефонија плус мобилен уред) со субвенционирани производи коишто се доставуваат однапред, поголем дел од вкупниот надомест се должи на компонентата којашто е доставена однапред (мобилен уред), за што е задолжително предвременно признавање на приходите. Ова доведе до признавањето на нешто што е познато како средство од договори - побарување коешто произлегува од договор со купувач којшто сеуште не стапил законски во сила - во извештајот за финансиската состојба.
- Истовремено, тоа резултираше со повисоки приходи од продажбата на добра и стоки и со пониски приходи од обезбедување услуги.
- Трошоците за продажните провизии (трошоци за стекнување купувачи) треба да бидат капитализирани во ставката за трошоци од договори, прикажани во Побарувања од купувачи и други средства во рамките на извештајот за финансиската состојба и признаени во текот на проценетиот период на задржување на купувачот.
- Подоцнежното признавање на приходите е задолжително во случаите кога се доделени "материјални права", како што е понудата на дополнителни попусти за идни купувања на идни производи.
- Обврските од договори (коишто, како одложени приходи, веќе биле признаени како обврски во минатото, а со транзицијата се рекласифицирани) сега се пребиваат со средствата од договори за секој договор со купувач.
- За целите на утврдување дали Друштвото продава производи за сопствена сметка (налогодавател = бруто приходи) или за сметка на трети лица (посредник = нето приходи), не беше направена материјална промена по примена на барањата на МСФИ 15.
- Значителна компонента на финансирање не се зема предвид во однос на износот и времето на признавањето на приходите доколку периодот помеѓу пренесувањето на ветените стоки или услуги на купувачот и плаќањето од страна на купувачот за таквите стоки или услуги е една година или помалку.
- Доколку ветувањето да се додели одредена лиценца е одделно од другите ветени стоки или услуги во договорот, тогаш ветувањето да се додели лиценца претставува посебна обврска за извршување и Друштвото ќе утврди дали лиценцата ќе му се пренесе на купувачот во конкретно време или со текот на времето.

2.13.1. Приходи од фиксна и мобилна телефонија

Приходот првенствено произлегува од услуги обезбедени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците вообичаено вклучуваат продажба на опрема, месечна претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај.

Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Друштвото им овозможува на купувачите теснопојасен и широкопојасен пристап до неговата фиксна, мобилна и телевизиска мрежа.

Приходите од услуги со премиум тарифа (говорни и неговорни) се признаваат на бруто основа кога обезбедувањето на услугите преку мрежата е одговорност на Друштвото, пришто Друштвото ги утврдува цените на овие услуги и ги сноси значителните ризици за овие услуги, што се инаку претставени на нето основа.

Купувачите можат исто така да купат припејд картички за мобилен, јавни говорници и интернет кредити („припејд картички“) кои им овозможуваат на тие купувачи да ја користат телекомуникациската мрежа за одреден временски период. Купувачите мора да платат за ваквите услуги на денот на купувањето на припејд картичката. Приходите од

Белешки кон финансиските извештаи

продажба на припејд картички се признаваат при користењето на картичките или кога рокот на користење на картичката е поминат со неискористен сообраќај.

Трети лица кои се купувачи на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат роаминг клиентите од други даватели на услуги и останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за терминирање или транзитирање на телефонски разговори во мрежата. Овие приходи од големопродажен (дојдовен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекции) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во овие финансиски извештаи бидејќи Друштвото е основен давател на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаени во периодот на користење на мрежата.

Договорите што се склучуваат со купувачите честопати користат вкрстени субвенции за две или повеќе компоненти. Типичен пример е кога мобилните телефони се продаваат по цена што е значително пониска од пазарната вредност во пакет со договор за услуги за период од 24 месеци. Од комерцијална гледна точка, субвенцијата за мобилниот телефон се компензира со надоместот за услугата.

Со барањето за корекција (наречено и „основна корекција“) вкрстената субвенција или вкупниот попуст за пакетот мора да се алоцира на поединечните компоненти на пакетот со цел приходот генерално да ја одразува објективната вредност на стоката и/или услугата, а попустот за пакетот соодветно да се дистрибуира врз основа на релевантни поединечни продажни цени.

Приходот се утврдува за секоја компонента со дистрибуирање на цената на трансакцијата на поединечните компоненти пропорционални на нивните релевантни поединечни продажни цени.

2.13.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи за купувачите. Приходите од говорни и податочни услуги кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на купувачот.

Друштвото ја пренесува контролата врз стоките и услугите во тек на одреден период, што значи дека ја исполнува обврската за извршување во тек на одреден период, доколку е исполнет еден од следниве критериуми:

- купувачот истовремено ги добива и консумира користите што се обезбедени од извршувањето на Друштвото во моментот на извршување
- Извршувањето на Друштвото ги создава или ги подобрува средствата кои се под контрола на купувачот во текот на процесот на создавање или подобрување
- Извршувањето на Друштвото не создава средство кое има алтернативна употреба за Друштвото и Друштвото има извршно право на плаќање за извршеното до тој датум.

Доколку обврската за извршување не се исполнува со текот на времето, Друштвото ја исполнува обврската за извршување во одреден момент.

Приходите од продажба на хардвер или наеми слични на продажба се признаваат во моментот кога купувачот добива контрола над производот.

За да се утврди напредокот на извршувањето Друштвото го применува методот на влез (инпут). Друштвото ги признава приходите врз основа на напорите или влезните активности на Друштвото во насока на исполнување на обврската за извршување (потрошени ресурси, работни часови, направени трошоци, поминато време или работни часови на машината) поврзани со вкупните очекувани влезни активности (инпути) за цели на исполнување на обврската за извршување.

2.14. Користи за вработените

2.14.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Друштвото во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски

Белешки кон финансиските извештаи

стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Друштвото ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на добивката или загубата во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Друштвото и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Друштвото не работи со ниедна друга пензиска програма или план за пост пензиски користи и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Друштвото има договорна обврска да им исплати на вработените три просечни плати во Република Северна Македонија на денот на нивното пензионирање според Колективниот договор меѓу Друштвото и Синдикатот на вработените во Друштвото за кои е признаена соодветна обврска во финансиските извештаи, мерена според сегашната вредност на три просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Друштвото нема обврска да обезбедува понатамошни користи на тековните и поранешните работници.

2.14.2. Бонус планови

Друштвото признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги во предвид финансиските и оперативните резултати. Друштвото признава резервирања кога е обврзано со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

2.14.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Друштвото ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Друштвото понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

2.15. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 20.

2.16. Даноци

2.16.1. Данок на добивка

Во согласност со одредбите на Законот за данок на добивка, даночната основица е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените трошоци и намалена за даночно ослободените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%. Во согласност со ова данокот на добивка за годината беше пресметан и евидентиран во Извештајот за сеопфатна добивка.

Даночните власти можат во период од 5 години од датумот на поднесениот даночен извештај да извршат ревизија и да утврдат дополнителни даночни обврски и казни. Во случај на даночна евазија или даночна измама периодот на застареност може да се продолжи до 10 години. Раководството нема сознанија за околности кои би можеле да доведат до значајни материјални обврски во контекст на горенаведеното, освен оние евидентирани во финансиските извештаи.

2.16.2. Одложен данок

Одложениот данок се признава според методот на обврски во финансиските извештаи, за износот на привремените разлики помеѓу сегашната вредност на средствата и обврските за цели на финансиско известување и вредноста користена за даночни цели. Одложен данок не се пресметува доколку произлегува од иницијално признавање на средство или обврска од трансакција, која не е деловна комбинација и која во времето на признавање нема влијание

Белешки кон финансиските извештаи

ниту врз сметководствената ниту врз даночната добивка. Одложениот данок е пресметан користејќи ја стапката на данокот на добивка која е донесена или значително донесена на денот на финансиските извештаи и се очекува да е применлива кога одложените даночни средства се реализирани или кога одложените даночни обврски се платени.

Одложени даночни средства се признаваат кога постои веројатност дека идни оданочиви добивки (или поврат на одложени даночни обврски) ќе настанат, во кој случај тие средства ќе може да се искористат.

Побарувањата и обврските од одложени даноци на добивка се пребиваат кога има законско право за пребивање на тековни даночни средства со тековни даночни обврски и кога побарувањата и обврските од одложените даноци од добивка се поврзани со даноци на добивка кои се наплатуваат од страна на истата даночна власт од даночен ентитет или различни даночни ентитети кога постои намера салдата да се исплатат на нето основа.

2.17. Наеми

2.17.1. Оперативни наеми - Друштвото како наемодавател

Во согласност со МСФИ 16, оперативен наем е наем каде не се трансферираат значајно сите ризици и користи поврзани со сопственоста на одредено средство. Ова се типично краткорочни наеми (оперативен наем) кога приливите од наем се покажуваат во Добиката или загубата со примарно влијание на извештајот за финансиска состојба од аспект на временската перспектива на плаќањата од наем.

, Средства дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во Недвижности, постројки и опрема во извештајот за финансиска состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.17.2. Наем - Друштвото како наемател

Наемите се признават како право на користење на средства и соодветна обврска на датумот кога средството е расположливо за користење од страна на Друштвото. Средствата и обврските од наем се мерат по сегашна вредност на плаќањата за наем. Плаќањата за наем се дисконтираат со каматната стапка од договорот. Ако неможе да се утврди истата, се применува инкрементална стапка на позајмување, претставувајќи ја каматната стапка која индивидуален наемател би ја платил за финансирање на потребното средство со слична вредност на правото на користење на средството под слични економски околности и слични услови и обезбедување. Мерењето на обврските од наем ги вклучува идните плаќања за наем кои не можат да бидат откажани (вклучувајќи ги плаќања поврзани со инфлација), и плаќања кои ќе се случат во опционите периоди, ако наемателот е сигурен дека ќе ја искористи опцијата и ќе го продолжи наемот. За средствата и обврските коишто произлегуваат од наемот, види белешки 10 и 14.

Како резултат на ова, Друштвото прикажува амортизација на правото на користење на средствата и расходи од камата од обврската од наем. Плаќањата на обврските од наем, се одделуваат на дел за главнина и дел за камата и се прикажуваат во извештајот за парични текови одделно, како парични текови од финансиски (Исплата на закупи) и оперативни активности (Платени камати), соодветно.

Друштвото го применува МСФИ 16 за сите наеми, вклучително и за наеми на права на користење на средства во подзакуп, освен за:

- Права на наемателот под договори за лиценца во склоп на МСС 38, Нематеријални средства;
- Наем на нематеријални средства;
- Договори за концесија во склоп на КТМФИ 12 Договори за концесија; и
- Лиценци од интелектуална сопственост доделени (или продадени) од страна на Друштвото во склоп на МСФИ 15 Приходи од договори со купувачи.

Исклучоци

- Друштвото одлучи да не го примени практичното решение поврзано со краткорочни наеми, освен за незначајни договори за наем, во времетраење од еден месец или помалку. Вакви многу кратки наеми се признаваат како трошоци во периодот кога настанале и не се потребни дополнителни обелоденувања за истите.

Белешки кон финансиските извештаи

- Друштвото одлучи да не го примени практичното решение за договори со ниска вредност. Истите треба да бидат признаени, мерени и презентирани како наеми во склоп на МСФИ 16.

Времетраење на наемот

Времетраење на наемот претставува период за којшто Друштвото е релативно сигурно дека ќе го има договорот под услови како што биле преговарани иницијално. Проценката за иницијалниот период на наем се прави на почетокот на наемот. При одредување на времетраењето на наемот, најкраткиот одреден период се користи во услови на сомневање. Времетраењето на наемот се базира на проценки на раководството и Друштвото вообичаено користи проценки (посебно во случај на опции и договори со неопределено времетраење) на ниво на групи на средства.

Датумот на почеток на наемот (датум на почеток) е датумот кога наемодавателот го дава на користење средството (недвижности, постројки и опрема, кои се предмет на наем) на наемателот. На датумот на почеток, времетраењето на наемот започнува и обврската од наем и правото на користење на средството се признаваат и мерат.

Опции – „критериум за разумна сигурност“

При проценување дали наемателот е разумно сигурен за искористување на опцијата за продолжување на наемот или да не ја искористи опцијата да го прекине наемот, наемателот, треба да ги согледа сите релевантни факти и околности кои влијаат на тоа наемателот да ја искористи опцијата за продолжување на наемот или да не ја искористи опцијата за прекинување на наемот.

Плаќања за наем

Плаќања за наем се дефинираат како плаќања направени од страна за наемателот кон наемодавателот поврзано со правото на користење на соодветното средство за времетраење на наемот.

Во дефиницијата за плаќања за наем, Друштвото ги вклучува и плаќањата за компонентите во договорот кои не се поврзани со наемот.

Повторно проценување на обврската од наем

Повторно мерење на обврската од наем, во согласност со МСФИ 16 се прави само ако има промена во постоечките договорни одредби, односно одредбите кои биле дел од договорот на почетокот.

Наемателот прави повторно проценување дали ќе ја искористи опцијата за продолжување на наемот или нема да ја искористи опцијата за прекинување на наемот, само после случување на одреден значаен настан или значајна промена на околностите кои се во контрола на наемателот; или во специфични околности надвор од контрола на наемателот, и влијаат наемателот за релативно сигурно да ја искористи опцијата за продолжување, која не била земена предвид при дефинирање на периодот на траење на наемот, или да не ја искористи опцијата претходно вклучена во при дефинирање на периодот на траење на наемот.

Модификации на наемот

Промена или модификација на наемот се дефинира како промена во предметот на наемот или вредноста на наемот, кои не биле дел од иницијалните услови на наемот (пример: зголемување или намалување на правото на користење на едно или повеќе средства или продолжување или скратување на договорното времетраење на наемот). Промената може исто така да резултира само во промена на вредноста. Ефективен датум на промената е датумот кога двете страни се договориле за промена кај наемот.

Промената на страната на наемателот се евидентира како посебен наем ако и двата критериуми се исполнети:

- Промената го зголемува предметот на наемот со зголемување на правото на користење на едно или повеќе средства; и
- Вредноста на наемот се зголемува за износ кој е еквивалент на самостојната цена за зголемување на предметот на наемот и секоја соодветна корекција на таа цена која ги рефлектира околностите на конкретниот договор.

Кога овие критериуми се исполнети, промената на наемот резултира во креирање на нов наем којшто е посебен од иницијалниот наем. Договорот за користење на едно или повеќе дополнителни средства се евидентира како посебен наем (или наеми) за кои барањата на МСФИ 16 се применуваат независно од иницијалниот наем.

Белешки кон финансиските извештаи

За промената на наемот која не резултира во посебен наем, односно кој не ги исполнува критериумите погоре, на ефективниот датум на промена, наемателот евидентира промена на наемот со повторно мерење на обврската од наем употребувајќи ја дисконтната стапка утврдена на овој датум и:

- за промени на наемот кои резултираат во намалување на предметот на наемот, наемателот ја намалува сегашната вредност на правата на користење на средства за да го прикаже делумното или целосното прекинување на наемот и признае добивка или загуба која го прикажува пропорционалното намалување на предметот;
- за сите други промени на наемот, наемателот прави соодветни промени во правото на користење на средството.

Кога договорот за наем е променет, ревидираната обврска од наем секогаш се дисконтира со ревидирана дисконтна стапка. Ова се разликува од случајот на повторно проценување на наемот, кога само во специфични ситуации се бара ревидирана дисконтна стапка.

2.18. Добивка по акција

Добивка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

2.19. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во финансиските извештаи на Друштвото во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

2.20. Сегменти

Оперативните сегменти на Друштвото се базираат на деловните сегменти, деловен, резиденцијален, големопродажен сегмент и останато, што е во согласност со интерните извештаи доставени до главниот извршен носител на одлуки, Главниот извршен директор (ГИД) кој добива совети од Менаџмент Колегиум на Друштвото (МК). ГИД е одговорен за алокација на ресурсите, и оценување на остварувањата на оперативните сегменти. Сметководствените политики и принципите на мерење на оперативните сегменти се исти со тие на Друштвото, опишани во делот Значајни сметководствени политики (види белешка 2). Во финансиските извештаи известувањето за сегментите на Друштвото се врши на начин којшто е конзистентен со интерното известување.

Приходите на оперативните сегменти вклучуваат приходи од надворешни корисници и нема внатрешен приход генериран од останатите сегменти.

Резултатите на Оперативните сегменти ГИД и МК ги надгледуваат преку Директна маргина која е дефинирана од страна на Друштвото како приходи намалени за директни трошоци намалени за исправката на вредноста на побарувања од купувачи и останати средства.

ГИД и МК не ги надгледуваат средствата и обврските на ниво на сегменти.

2.21. Споредбени информации

Со цел да се одржи конзистентност со прикажувањето во тековната година одредени ставки во финансиските извештаи и придружните белешки може да се рекласифицирани за цели на споредливост. Материјалните промени, се детално опишаните во соодветните белешки, доколку постојат.

3. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

3.1. Финансиски фактори на ризик

Друштвото не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во добивката или загубата. Во основа Друштвото е изложено на кредитен ризик поврзан со неговите финансиски средства и ризици од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на објективната вредност и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските средства и обврски. Управувањето

Белешки кон финансиските извештаи

со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни и кредитни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот и резервите на Друштвото.

3.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста на идните парични текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени“ и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Друштвото се во денари, функционалната валута на Друштвото е денарот, и како резултат на тоа целта на Друштвото е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабли на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијаблите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на извештајот за финансиска состојба. Состојбите на датумот на извештајот вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи, се ажурирани за да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик на Друштвото е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Друштвото користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Друштвото управува со изложеноста на ризик од курсни стапки од нето обврски преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР.

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти деноминирани во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

На 31 декември 2021 година, доколку МКД би бил 1% послаб или посилен во споредба со ЕУР, на нето основа добивката пред оданочување би била повисока или пониска за МКД 858 илјади, соодветно. На 31 декември 2020 година, доколку МКД би бил 1% послаб или посилен во споредба со ЕУР, на нето основа добивката пред оданочување би била пониска или повисока за МКД 3.292 илјади, соодветно. На 31 декември 2021 година, доколку МКД би бил 10% послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката пред оданочување би била пониска или повисока за МКД 2.674 илјади соодветно. На 31 декември 2020 година, доколку МКД би бил 10% послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката пред оданочување би била пониска или повисока за МКД 8.788 илјади соодветно.

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансискиот инструмент ќе се променат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Друштвото го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени

Белешки кон финансиските извештаи

бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Друштвото со најниски можни трошоци.

Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Друштвото нема варијабилни каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Друштвото нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2021 година, Друштвото имаше парични средства во банки и депозити (само депозити со рок повеќе од 3 месеци) во износ од МКД 1.954.582 илјади, при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвикало зголемување (*ceteris paribus*) од приближно МКД 17.591 илјади на каматата која се добива на годишно ниво, коешто резултира со зголемување на добивката по оданочување за истиот износ, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување водобивката по оданочување. На 31 декември 2020 година, Друштвото имаше парични средства во банки во износ од МКД 2.115.179 илјади. При што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвикало зголемување (*ceteris paribus*) од приближно МКД 19.037 илјади на каматата која се добива на годишно ниво, коешто резултира со зголемување на добивката по оданочување за истиот износ, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добивката по оданочување.

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Друштвото се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Друштвото, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијабилите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2021 година и 31 декември 2020 година Друштвото има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијабилите на ризикот како што се берзанските цени.

На 31 декември 2021 година Друштвото има МКД 214.920 илјади инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на Македонската берза, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 42.984 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката пред оданочување. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската берза на 31 декември 2020 година изнесува МКД 140.881 илјади, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 28.176 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката пред оданочување за годината.

3.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Друштвото е изложено на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Друштвото.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

Белешки кон финансиските извештаи

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком АД најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција,
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција,
- По усогласување и договор со матичното друштво овие правила може да бидат променети за да се обезбеди целосна покриеност на кредитниот ризик. Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција.

На 31 декември 2021 година и 31 декември 2020 година паричните средства не се обезбедени со банкарска гаранција од банките. Сите парични средства се чуваат во четири големи домашни банки во Република Северна Македонија согласно рејтинг на CAEL методологија, поради диверзификација на кредитниот ризик и после усогласување и договор со непосредното и основното матично друштво

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на тужење, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Друштвото нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Друштвото обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитен ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Извештајот за финансиска состојба. Последователно на тоа, Друштвото смета дека неговата максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за признаената исправка на вредноста и износот на депозитите во банки на денот на Извештајот за финансиска состојба.

3.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека ентитетот може да најде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Друштвото нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Инвестициското портфолио треба да остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Друштвото е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Друштвото вклучува предвидување на паричните текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа.

Табелите подолу ги прикажуваат обврските на 31 декември 2021 и 2020 година според преостанатите договорни рокови на доспевање. Износите наведени во табелата за доспевање се договорните недисконтирани парични текови. Таквите недисконтирани парични текови се разликуваат од износите вклучени во извештајот за финансиска состојба бидејќи износот во извештајот за финансиска состојба е врз основа на дисконтирани парични текови. Бидејќи финансиските обврски се плаќаат од паричните текови генерирани од редовно работење, анализата за доспеаност на

Белешки кон финансиските извештаи

финансиските средства на крајот на периодот на известување (во споредба со финансиските обврски) не би била корисна, затоа не е вклучена во табелите подолу.

Структурата на недисконтирани договорни парични текови на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2021 година е како што следи:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или доспеваат за помалку од 1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12 месеци	Од 12 месеци до 5 години
Обврски кон добавувачи	1.588.121	1.269.680	307.995	10.446	-
Обврски кон поврзани страни	391.689	388.786	2.903	-	-
Останати финансиски обврски	1.023.068	87.636	187.958	244.341	503.133
	<u>3.002.878</u>	<u>1.746.102</u>	<u>498.856</u>	<u>254.787</u>	<u>503.133</u>

Структурата на недисконтирани договорни парични текови на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2020 година е како што следи:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или доспеваат за помалку од 1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12 месеци	Од 12 месеци до 5 години
Обврски кон добавувачи	1.931.929	1.354.501	552.951	23.704	773
Обврски кон поврзани страни	485.934	480.707	3.546	385	1.296
Останати финансиски обврски	981.731	56.024	151.166	319.094	455.447
	<u>3.399.594</u>	<u>1.891.232</u>	<u>707.663</u>	<u>343.183</u>	<u>457.516</u>

3.2. Управување со капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот е да се заштити способноста на Друштвото да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2021 година е МКД 14.978.110 илјади, во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија" (2020: МКД 14.638.028 илјади). Од овој износ МКД 9.583.888 илјади (2020: МКД 9.583.888 илјади) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 958.389 илјади (2020: МКД 958.389 илјади) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 2.12). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 2.11 и 17.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања како резултат на стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Дел од нето добивката остварена по Финансиските извештаи на Друштвото за 2020 година во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија" во износ од МКД 345.745 илјади (2019: МКД 332.097 илјади) е наменета за задржана добивка прикажани во истата линија на извештајот за финансиска состојба за инвестиции во квалификувани материјални и нематеријални средства со цел користење на даночни ослободувања во 2021 година, во согласност со Законот за данок на добивка. (види белешка 25).

Согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана во финансиските извештаи на Друштвото подготвени во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија", зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно резерви кои ги надминуваат законските резерви и останатите резерви определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

Белешки кон финансиските извештаи

3.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност (види белешка 28.1).

Објективната вредност на нетековниот дел од побарувањата од купувачи и заемите на вработени се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба.

Друштвото ги класифицира мерењата на објективна вредност користејќи хиерархија на објективна вредност која ја одразува релевантноста на информациите коишто се користат во формирањето на објективната вредност. Во хиерархијата на објективна вредност постојат следните нивоа:

- а) котираны цени (неприлагодени) на активни пазари за идентични средства (Ниво 1);
- б) останати информации за средствата освен котираните цени вклучени во Ниво 1 коишто се достапни од извори надвор од Друштвото, директно или индиректно (Ниво 2); и
- в) информации за средството кои не базираат на податоци од надворешни пазари (Ниво 3).

Хиерархиското ниво на објективната вредност во рамките на објективното мерење на вредноста е категоризирано во целост и утврдено врз основа на најниското ниво на информации кои што се релевантни за објективното мерење на вредностите во целост. Релевантноста на информациите е оценувана во однос објективното мерење на вредноста во целост.

Објективните вредности во Ниво 2 и Ниво 3 во хиерархијата на објективна вредност, се проценети со користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Објективната вредност на инструментите со променлива стапка кои не се котираны на активен пазар е проценето дека се еднакви на нивната сегашна вредност. Објективната вредност на инструментите со фиксна каматна стапка кои не се котираны е проценета врз основа на проценетите идни парични текови кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање.

Финансиски средства кои се водат по амортизирана вредност

Објективната вредност на инструментите со променлива стапка е вообичаено нивната сегашна вредност. Проценетата објективна вредност на инструментите со фиксна каматна стапка е базирана на очекуваните идните парични текови, кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање. Дисконтните стапки кои се користат зависат од кредитниот ризик на другата договорна страна.

Финансиски обврски кои се водат по амортизирана вредност

Објективната вредност на финансиските обврски беше одредена со користење на техники на вреднување. Проценетата објективна вредност на инструментите со фиксна каматна стапка и наведен рок на доспевање е базирана на очекуваните идни парични текови, кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање.

Финансиските обврски вклучени во категоријата Обврски кон добавувачи и други обврски главно се со краткорочна рочност. Поради оваа причина, нивната сметководствена вредност на датумот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се одредува со користење на техника за вреднување на дисконтирани парични текови.

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Друштвото прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднуваат и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

Белешки кон финансиските извештаи

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го во предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Друштвото. Понатаму, поради тоа што корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во оценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. На пример, кога Друштвото би го намалило просечниот корисен век на недвижностите, опремата и постројките и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 337.702 илјади (2020: МКД 316.100 илјади). Види белешка 11 и 12 за промените направени во корисниот век во 2021 година.

Друштвото постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на Универзален мобилен телекомуникациски систем (UMTS) и LTE (Долгорочна еволуција) технологија, базирани на широкопојасни услуги во мобилните комуникации како и поставување на оптички кабли во работењето на фиксната телефонија. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Друштвото спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со постоечките платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последицата, корисниот век на постоечките платформи вообичаено не треба да се скратува.

4.2. Можни оштетувања на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Износот на надоместувачката вредност примарно се добива по пат на пресметка на употребна вредност, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку со методот на употребна вредност е утврдено оштетување, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоците за продажба (ако можат да се утврдат), за да се пресмета точниот износ на оштетувањето. Земајќи во предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетување базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 1% (2020: 2%) за да се утврди остаточната вредност после десет години. Дисконтната стапка која се користеше беше 7,42% (2020: 7,42%). Тестот не резултираше со загуби од оштетување.

4.3. Можни очекувани кредитни загуби на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме очекувани кредитни загуби (ECL) на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. Исправката се признава не само на веќе настанатите загуби (настанати загуби), но исто така и загуби кои сеуште не настанале на датумот на известување, но кои се очекува дека ќе настанат во иднина (очекувани загуби). За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација ECL е пресметана на индивидуална основа, додека за останатите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 2.3.1). Овие фактори се разгледуваат годишно, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Дополнително, се разгледува природата на бизнис работењето (приватни, бизнис корисници, фиксна, мобилна телефонија итн.) и окружувањето во кое Друштвото работи. Менџментот на Друштвото посвети значајно внимание на ликвидноста на купувачите поради КОВИД-19, и врз основа на искуството од последните месеци и идните очекувања од КОВИД-19, нема материјално значајни ефекти на стапките за исправка. Во 2021 година Друштвото спроведе редовна детална анализа на портфолио на купувачи на коишто се применува групна проценка за оштетување, од којашто произлезе понатамошна промена на соодветните стапки на исправка поради различно однесување на купувачите при плаќање, што резултираше со нови стапки за исправка на побарувањата во 2021 година. Ако

Белешки кон финансиските извештаи

финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на ECL коишто се признаени досега (види белешка 3.1.2).

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Друштвото ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%, Друштвото врши резервирање за целиот износ на обврската (види белешка 2.9). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Друштвото користи внатрешни и надворешни правни совети (види белешка 16 и 29).

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Друштвото признава средства од трошоците поврзани со потпишување на претплатнички договори, кои немало да настанат, ако претплатничкиот договор не се склучел. Признавање на средствата е во функција на очекувањата дека тие трошоци ќе бидат надоместени од идните приходи како резултат на овие договори.

Трошоците за стекнување на договори со корисници вклучуваат продажни провизии за вработените, мастер дилерите и продажните агенти. Трошоците за стекнување на договори со корисници се амортизираат за просечниот период на задржување на корисникот врз основа на историските податоци и минатото искуство во соодветниот бизнис сегмент.

Друштвото одлучи да не го применува практичното решение, да ги признава како трошок инкременталните трошоци за стекнување на договори, наместо тоа се амортизираат во период од една година или пократко.

5. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Парични средства во банки	1.276.685	1.621.067
Парични средства во благајна	14.721	14.676
	<u>1.291.406</u>	<u>1.635.743</u>

Сегашната вредност на парични средства и еквиваленти на парични средства е деноминирана во следните валути:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
МКД	497.442	1.148.388
ЕУР	774.875	483.384
УСД	19.089	3.971
	<u>1.291.406</u>	<u>1.635.743</u>

Во продолжение е прегледот на парични средства во банки по кредитен рејтинг, во локални банки без банкарска гаранција (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Кредитен рејтинг: А	60.347	254.087
Кредитен рејтинг: ВВ+	504.723	588.478
Кредитен рејтинг: В	143	273
Кредитен рејтинг: В-	132.919	-
Кредитен рејтинг: ССС+	-	286.700
Парични средства во локални банки без кредитен рејтинг	578.553	491.529
	<u>1.276.685</u>	<u>1.621.067</u>

Кредитниот рејтинг во прегледот погоре го претставува кредитниот рејтинг на локалната банка или кредитниот рејтинг на матичната банка доколку не е расположлив кредитен рејтинг за локалната банка.

Белешки кон финансиските извештаи

6. ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

Депозитите во банка претставуваат парични средства во домашни банки, со каматна стапка од 0,15% до 0,85% на годишно ниво и со доспеаност од 3 до 12 месеци.

Сегашната вредност на депозитите во банки е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
ЕУР	677.897	494.112
	<u>677.897</u>	<u>494.112</u>

Во продолжение е прегледот на депозити во банки без банкарска гаранција (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Кредитен рејтинг: А	369.762	308.993
Кредитен рејтинг: ССС+	-	185.119
Кредитен рејтинг: В-	308.135	-
	<u>677.897</u>	<u>494.112</u>

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ СРЕДСТВА

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Побарувања од купувачи - домашни	4.680.448	4.883.427
Намалено за: исправка за очекувани кредитни загуби	(1.922.640)	(1.990.207)
Побарувања од купувачи-домашни-нето	2.757.808	2.893.220
Побарувања од купувачи-странски	131.119	101.737
Намалено за: исправка за очекувани кредитни загуби	(39.022)	(34.767)
Побарувања од купувачи-странски-нето	92.097	66.970
Побарувања од поврзани страни	181.594	178.776
Средства од договори	370.604	373.954
Намалено за: исправка за очекувани кредитни загуби	(101.936)	(101.674)
Средства од договори - нето	268.668	272.280
Заеми за вработени	14.104	19.110
Останати побарувања	13.492	13.018
Финансиски средства	<u>3.327.763</u>	<u>3.443.374</u>
Трошоци од договори	55.059	47.137
Аванси платени на добавувачи	103.406	89.732
Намалено за: исправка за очекувани кредитни загуби	(74.252)	(65.112)
Аванси платени на добавувачи - нето	29.154	24.620
Претплати	182.911	167.519
	<u>3.594.887</u>	<u>3.682.650</u>
Намалено за нетековен дел: Заеми за вработени	(9.766)	(13.643)
Намалено за нетековен дел: Побарувања од купувачи - домашни	(379.168)	(402.008)
Намалено за нетековен дел: Средства од договори	(80.818)	(79.418)
Намалено за нетековен дел: Трошоци од договори	(9.863)	(10.148)
Тековен дел	<u>3.115.272</u>	<u>3.177.433</u>

Побарувањата од поврзани страни претставуваат побарувања од Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 30).

Заемите за вработените се обезбедени со хипотека на недвижност или меница. Заемите одобрени за вработените имаат каматна стапка од 4,55% годишно (2020: 4,55% годишно).

Белешки кон финансиските извештаи

Нетековниот дел од Заеми за вработени претставува побарувања кои се со датум на доспевање до 7 години од денот на извештајот за финансиска состојба. Нетековниот дел од Побарувања од купувачи претставува побарувања кои се со датум на доспевање до 6 години од денот на извештајот за финансиска состојба.

Тековниот дел од домашни побарувања од купувачи –е во износ од МКД 4.301.280 илјади (2020: 4.481.419 илјади) и се анализирани во четири категории: застарени побарувања за кои има исправка, застарени побарувања за кои нема исправка, побарувања кои не се застарени но има исправка и побарувања кои не се застарени и ниту има исправка за нив.

На 31 декември 2021 година за побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 2.355.818 илјади (2020: МКД 2.458.569 илјади) има исправка на вредноста. Старосната структура на овие побарувања е како што следи:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Помалку од 30 дена	282.474	306.218
Помеѓу 31 и 180 дена	135.152	142.206
Помеѓу 181 и 360 дена	85.312	85.232
Повеќе од 360 дена	<u>1.852.880</u>	<u>1.924.913</u>
	<u>2.355.818</u>	<u>2.458.569</u>

На 31 декември 2021 година, побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 70.369 илјади (2020: МКД 46.703 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Тие главно се однесуваат на деловни корисници и државни институции кои припаѓаат во одредена категорија и согласно старосна структура се застарени, но нема исправка, врз основа на минато искуство за однесувањето на купувачите при плаќање, исто така и побарувања од домашни купувачи со изменети договорни услови за кои не е направена исправка на вредноста доколку ново договорените парични текови се сметаат за сигурни, и корисници на услуги за интерконекција кои се проценуваат на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Друштвото и сегашните очекувања (види белешка 2.3 и 4.3).

Анализата на овие застарени побарувања од домашни купувачите е дадена подолу:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Помалку од 30 дена	46.707	7.553
Помеѓу 31 и 60 дена	1.263	7.855
Помеѓу 61 и 90 дена	1.803	1.702
Помеѓу 91 и 180 дена	3.929	2.882
Помеѓу 181 и 360 дена	2.609	1.308
Повеќе од 360 дена	<u>14.058</u>	<u>25.403</u>
	<u>70.369</u>	<u>46.703</u>

Друштвото има побарувања од домашни купувачи со изменети договорни услови со сегашна вредност од МКД 10.112 илјади (2020: МКД 11.245 илјади). За сегашната вредност на побарувањата од купувачи и останати побарувања, кои инаку би биле застарени, а за кои условите биле обновени, не е направена исправка на вредноста доколку ново договорените парични текови се сметаат за сигурни.

Побарувањата од домашните купувачи коишто не се застарени, ниту пак им е извршена исправка на вредноста се во износ од МКД 145.221 илјади (2020: 276.166 илјади).

Со преминот кон МСФИ 9, исправка на вредноста се признава не само во однос на загубите коишто се веќе настанати на датумот на известување (реализирани загуби), туку исто така и загуби коишто сè уште не настанале на датумот на известување, но се очекува дека ќе настанат во иднина (очекувани загуби), што резултира со исправка на недоспеани фактури во износ од МКД 1.729.872 илјади („пресметување на оштетување на нула денови“) (2020: МКД 1.699.981 илјади).

На 31 декември 2021 година за фактурирани побарувања од странски купувачи има исправка на вредноста во износ од МКД 39.022 илјади (2020: МКД 34.767 илјади). Старосната структура на овие побарувања е како што следи:

Белешки кон финансиските извештаи

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Повеќе од 360 дена	39.022	34.767
	<u>39.022</u>	<u>34.767</u>

На 31 декември 2021 година побарувањата од странски купувачи во износ од МКД 17.937 илјади (2020: МКД 16.384 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Ова се однесува на купувачи од странство пресметани на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Друштвото и тековните очекувања.

Анализата на овие застарени побарувања за кои не е направена исправка од фактурирани побарувања од странски купувачи е како што следи:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Помалку од 30 дена	1.345	1.553
Помеѓу 31 и 60 дена	297	812
Помеѓу 61 и 90 дена	195	503
Помеѓу 91 и 180 дена	493	2.922
Помеѓу 181 и 360 дена	901	3.241
Повеќе од 360 дена	14.706	7.353
	<u>17.937</u>	<u>16.384</u>

Побарувања од странски купувачи коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив, се во износ од МКД 74.160 илјади (2020: 50.586 илјади)

Сегашните вредности на нетековните побарувања од купувачи и останати средства на Друштвото се изразени во денари.

Сегашните вредности на тековните побарувања од купувачи и останати средства на Друштвото се изразени во следните валути:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
МКД	2.778.461	2.860.651
ЕУР	247.956	292.792
УСД	85.434	22.134
Останато	3.421	1.856
	<u>3.115.272</u>	<u>3.177.433</u>

Вкупниот износ на исправката на вредност за побарувања од домашни купувачи за очекувани кредитни загуби (ECL) е МКД 1.922.640 илјади (2020: МКД 1.990.207 илјади). Од оваа вредност, МКД 1.647.049 илјади (2020: МКД 1.747.807 илјади) се однесуваат на исправка според старосна структура на спомнатите побарувања, додека вредноста од МКД 102.940 илјади (2020: МКД 101.210 илјади) се побарувања од купувачи во стечај и ликвидација за кои има исправка за целата нивна вредност. Дополнително Друштвото има исправка на вредноста на индивидуална основа на одредена група клиенти во износ од МКД 172.651 илјади (2020: МКД 141.190 илјади).

Вкупниот износ на исправката на побарувања од странски купувачи е МКД 39.022 илјади (2020: МКД 34.767 илјади). Вкупниот износ на исправката на средствата од договори изнесува МКД 101.936 илјади (2020: МКД 101.764).

Движење на исправката на вредноста од очекувани кредитни загуби на побарувањата од купувачи:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Исправка на вредност на 1 јануари	2.024.974	1.995.013
Трошок во текот на годината	117.040	120.880
Искористување	(180.352)	(90.919)
Исправка на вредноста на 31 декември	<u>1.961.662</u>	<u>2.024.974</u>

Побарувањата за кои има исправка на вредност се отпишуваат кога нема очекување за дополнителни приливи.

Белешки кон финансиските извештаи

Движење на исправката на вредноста очекувани кредитни загуби на средства од договори:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Исправка на вредност на 1 јануари	101.674	113.806
Трошок во текот на годината	67.923	50.073
Искористување	<u>(67.661)</u>	<u>(62.205)</u>
Исправка на вредноста на 31 декември	<u>101.936</u>	<u>101.674</u>

8. ДАНОЦИ

8.1. Побарувања за останати даноци

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Останати даночни побарувања	<u>930</u>	<u>930</u>
	<u>930</u>	<u>930</u>

8.2. Обврски за останати даноци

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Обврски за ДДВ и останати даночни обврски	<u>28.713</u>	<u>45.743</u>
	<u>28.713</u>	<u>45.743</u>

9. ЗАЛИХИ

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Материјали	133.212	138.436
Трговска стока	381.815	230.814
Исправка на вредноста на залихите	<u>(17.296)</u>	<u>(17.055)</u>
	<u>497.731</u>	<u>352.195</u>

Движење на исправката на вредност на залихите:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Состојба на 1 јануари	17.055	39.819
Намалување на вредноста на залихите	-	27.053
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	3.741	(15.525)
Отпис	<u>(3.500)</u>	<u>(34.292)</u>
Состојба на 31 декември	<u>17.296</u>	<u>17.055</u>

Исправката на вредноста на залихите главно се однесува на трговска стока и застарени материјали. Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност е врз основа на анализа на пониската од набавната и нето продажната вредност на датумот на извештајот за финансиска состојба. Ефектот од намалувањето на залихите е прикажан во белешка 20 Останати расходи од работењето.

Белешки кон финансиските извештаи

10. ПРАВО НА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВА

Во илјади денари	Наем на земјиште	Наем на згради	Наем на телекомуникациска опрема	Наем на возила и останата опрема	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2020	164.976	321.842	247	26.893	513.958
Зголемувања	32.244	95.836	235	3.373	131.688
Намалувања	(2.482)	(23.011)	(482)	-	(25.975)
На 31 декември 2020	194.738	394.667	-	30.266	619.671
Амортизација					
На 1 јануари 2020	40.421	88.389	103	3.066	131.979
Амортизација за годината	38.585	71.900	135	6.619	117.239
Намалувања	(1.236)	(8.790)	(238)	-	(10.264)
На 31 декември 2020	77.770	151.499	-	9.685	238.954
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2020	124.555	233.453	144	23.827	381.979
На 31 декември 2020	116.968	243.168	-	20.581	380.717

Во илјади денари	Наем на земјиште	Наем на згради	Наем на возила и останата опрема	Вкупно
Набавна вредност				
На 1 јануари 2021	194.738	394.667	30.266	619.671
Зголемувања	41.155	84.239	69.898	195.292
Намалувања	(1.440)	(2.281)	-	(3.721)
На 31 декември 2021	234.453	476.625	100.164	811.242
Амортизација				
На 1 јануари 2021	77.770	151.499	9.685	238.954
Амортизација за годината	39.474	79.201	9.381	128.056
Намалувања	(908)	(1.131)	-	(2.039)
На 31 декември 2021	116.336	229.569	19.066	364.971
Сегашна вредност				
На 1 јануари 2021	116.968	243.168	20.581	380.717
На 31 декември 2021	118.117	247.056	81.098	446.271

Правата на користење на средства резултираа од примената на МСФИ 16 Наем од страна на Друштвото од 1 јануари 2019 година. Соодветните обврски за наеми се прикажани во белешка 14.

Наемите на земјиште и загради за цели на поставување на антени и базни станици генерално имаат 10 години времетраење на наемот, а наемите за продажни салони генерално помеѓу 1 и 5 години, додека наемите за возила и останата опрема имаат времетраење на наемот од 5 години.

Друштвото изнајмува дел од Правата на користење на средства и приходот за 2021 година е во износ од МКД 10,307 илјади (2020: МКД 9.660 илјади).

Белешки кон финансиските извештаи

11. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2020	10.754	5.571.823	23.317.059	3.844.398	1.578.324	34.322.358
Зголемувања	23	3.617	649.819	157.859	(86.838)	724.480
Активирање (види белешка 12)	-	33.031	757.166	238.139	(1.028.336)	-
Намалувања	-	(38.152)	(481.950)	(797.388)	-	(1.317.490)
На 31 декември 2020	10.777	5.570.319	24.242.094	3.443.008	463.150	33.729.348
Амортизација						
На 1 јануари 2020	-	2.562.406	17.083.185	3.162.240	-	22.807.831
Амортизација за годината	-	170.771	1.093.315	307.703	-	1.571.789
Намалувања	-	(38.152)	(481.950)	(776.142)	-	(1.296.244)
Пренос помеѓу категории на средства	-	-	(323)	323	-	-
На 31 декември 2020	-	2.695.025	17.694.227	2.694.124	-	23.083.376
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2020	10.754	3.009.417	6.233.874	682.158	1.578.324	11.514.527
На 31 декември 2020	10.777	2.875.294	6.547.867	748.884	463.150	10.645.972

Белешки кон финансиските извештаи

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекому- никациска опрема	Останато	Инвести- ции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2021	10.777	5.570.319	24.242.094	3.443.008	463.150	33.729.348
Зголемувања	-	89	640.134	37.466	898.148	1.575.837
Активирање/трансфери на средства помеѓу група на средства	-	-	204.428	(71.319)	(133.109)	-
Корекција во почетни салда	-	26.936	647.994	(665.448)	9.435	18.917
Пренос на средства со намена за продажба	-	(4.472)	-	-	-	(4.472)
Намалувања	-	-	(97.257)	(157.390)	(57)	(254.704)
На 31 декември 2021	<u>10.777</u>	<u>5.592.872</u>	<u>25.637.393</u>	<u>2.586.317</u>	<u>1.237.567</u>	<u>35.064.926</u>
Амортизација						
На 1 јануари 2021	-	2.695.025	17.694.227	2.694.124	-	23.083.376
Амортизација за годината	-	138.052	1.570.091	155.189	-	1.863.332
Намалувања	-	-	(97.097)	(151.009)	-	(248.106)
Корекција во почетни салда	-	15.389	492.975	(499.926)	-	8.438
Пренос на средства со намена за продажба	-	(3.040)	-	-	-	(3.040)
Пренос помеѓу категории на средства	-	-	62.303	(62.303)	-	-
На 31 декември 2021	<u>-</u>	<u>2.845.426</u>	<u>19.722.499</u>	<u>2.136.075</u>	<u>-</u>	<u>24.704.000</u>
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2021	<u>10.777</u>	<u>2.875.294</u>	<u>6.547.867</u>	<u>748.884</u>	<u>463.150</u>	<u>10.645.972</u>
На 31 декември 2021	<u>10.777</u>	<u>2.747.446</u>	<u>5.914.894</u>	<u>450.242</u>	<u>1.237.567</u>	<u>10.360.926</u>

Во 2021 и 2020 година, Друштвото нема капитализирани трошоци поврзани со добивање целосна документација за базните станици.

Во 2021 година, Друштвото нема капитализирани трошоци поврзани со добивање на комплетна документација за фиксна инфраструктура во согласност со важечките закони во Република Северна Македонија (види белешка 2.6) (2020: МКД 156 илјади).

Редовните прегледи на корисниот век и остаточната вредност на недвижностите, постројките и опремата, направена во текот на 2021 година, влијаеше врз корисниот век на неколку типови на средства, главно преносни системи, телефонски линии, центри и останата техничка опрема. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото (види белешка 4.1). Во 2021 Друштвото започна со проект за модернизацијата на радио пристапната мрежа (RAN) кој вклучува модернизација (замена) на постојната 2G, 3G, 4G мрежа, надградба на технологијата на 5G и распространување на нови 4G/5G базни станици. Предметот на модернизација вклучува замена на RAN опрема и опрема за микробрановата мрежа (хардвер за базни станици, лиценци и антени, RAN контролори, RAN OSS елементи (Систем за управување и поддршка на радио мрежа). Поради предвремената замена на постојната опрема, првичниот корисен век е скратен и резултира во забрзана амортизација во 2021 и 2022 година во споредба со првичниот тренд на амортизација. Распределбата на забрзаната амортизација по години е пресметана врз база на динамиката на замена и е во линија на сите достапни информации. Прегледите резултираа со следна промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во илјади денари	2021	2022	2023	2024	После 2024
Зголемување/(намалување) на амортизацијата	<u>391.010</u>	<u>23.178</u>	<u>(119.856)</u>	<u>(71.001)</u>	<u>(267.160)</u>
	<u>391.010</u>	<u>23.178</u>	<u>(119.856)</u>	<u>(71.001)</u>	<u>(267.160)</u>

Белешки кон финансиските извештаи

12. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесии	ТВ права и останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2020	5.285.310	1.525.417	1.407.903	228.420	8.447.050
Зголемувања	527.060	-	793.810	108.910	1.429.780
Активирање	230.056	-	-	(230.056)	-
Намалувања	(653.394)	-	(431.938)	-	(1.085.332)
На 31 декември 2020	5.389.032	1.525.417	1.769.775	107.274	8.791.498
Амортизација					
На 1 јануари 2020	4.280.062	1.018.831	782.781	-	6.081.674
Амортизација за годината	582.762	38.959	534.154	-	1.155.875
Намалувања	(652.582)	-	(431.938)	-	(1.084.520)
На 31 декември 2020	4.210.242	1.057.790	884.997	-	6.153.029
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2020	1.005.248	506.586	625.122	228.420	2.365.376
На 31 декември 2020	1.178.790	467.627	884.778	107.274	2.638.469

Во 2020 година седум договори (вклучително и продолжувања на соработката) за права за емитување на телевизиски содржини беа идентификувани и се квалификуваа за капитализација. Соодветно на тоа, овие права беа признати во 2020 година како нематеријални средства, категорија ТВ права и останато, по нето сегашната вредност на идните плаќања во износ од МКД 793.810 илјади и ќе се амортизираат во текот на времетраење на договорите (види белешка 13 и 22).

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесии	ТВ права и останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2021	5.389.032	1.525.417	1.769.775	107.274	8.791.498
Зголемувања	385.318	185.085	497.599	145.620	1.213.622
Активирање	65.291	-	-	(65.291)	-
Корекција во почетни салда	(9.482)	-	-	(9.435)	(18.917)
Намалувања	(217.893)	-	(656.217)	-	(874.110)
На 31 декември 2021	5.612.266	1.710.502	1.611.157	178.168	9.112.093
Амортизација					
На 1 јануари 2021	4.210.242	1.057.790	884.997	-	6.153.029
Амортизација за годината	475.768	41.163	531.003	-	1.047.934
Намалувања	(217.893)	-	(656.217)	-	(874.110)
Корекција во почетни салда	(8.438)	-	-	-	(8.438)
На 31 декември 2021	4.459.679	1.098.953	759.783	-	6.318.415
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2021	1.178.790	467.627	884.778	107.274	2.638.469
На 31 декември 2021	1.152.587	611.549	851.374	178.168	2.793.678

Во 2021 година два договори (вклучувајќи и продолжување на соработката) за права за емитување на телевизиски содржини беа идентификувани за капитализација. Соодветно, овие права беа признаени во 2021 година во Нематеријални средства, категорија ТВ права и останато, по нето сегашната вредност на идните плаќања во износ од МКД 497.599 илјади и ќе се амортизираат во текот на договорот (види белешка 13 и 22).

Белешки кон финансиските извештаи

Прегледите на корисниот век на нематеријалните средства во текот на 2021 година влијаеа на корисниот век на голем број средства, главно лиценци и софтвер. Промената на корисниот век на засегнатите нематеријални средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото.

Прегледите резултираа со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во илјади денари	2021	2022	2023	2024	После 2024
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(64.549)	(50.280)	1.524	90.206	23.099
	<u>(64.549)</u>	<u>(50.280)</u>	<u>1.524</u>	<u>90.206</u>	<u>23.099</u>

13. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Обврски кон добавувачи - домашни	1.031.055	1.429.558
Обврски кон добавувачи - странски	557.066	502.371
Обврски кон поврзани страни	391.688	485.934
Обврски за дивиденда	4.455	3.918
Обврски за ТВ права	937.912	942.425
Останати финансиски обврски	<u>14.640</u>	<u>11.138</u>
Финансиски обврски	2.936.816	3.375.344
Обврски од договори	283.676	238.666
Одложен приход	5.644	10.925
Останато	<u>126.142</u>	<u>131.097</u>
	<u>3.352.278</u>	<u>3.756.032</u>
Намалено за нетековен дел:		
Одложени приходи	-	(556)
Обврски од договори	(7)	(66)
Обврски за ТВ права	<u>(460.600)</u>	<u>(416.360)</u>
Тековен дел	<u>2.891.671</u>	<u>3.339.050</u>

Салдата во табелата погоре вклучува обврски (Обврски од договори) кои се признати во согласност со МСФИ 15.

Обврските кон поврзани страни претставуваат обврски кон Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 30).

Нетековните одложени приходи имаат период на доспевање до 5 години од датумот на извештајот за финансиска состојба.

Финансиски обврски во износ од МКД 937.912 илјади (2020: МКД 942.425 илјади) претставува сегашна вредност на долгорочни обврски поврзани со капитализацијата на одредени договори за права за емитување на телевизиски содржини во 2018, 2019, 2020 и 2021 година (види белешка 12). Овие обврски првично се признаваат по нето сегашната вредност на идните плаќања и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Амортизирањето на дисконтот се признава како расходи за камати во добивката и загубата (види белешка 22). Сегашната вредност на овие обврски е приближна на нивната објективна вредност бидејќи поврзаните парични текови се дисконтираат со каматна стапка од 3,25%, којашто е видлива на пазарот за слични долгорочни финансиски обврски. Останатото салдо од категоријата Останати финансиски обврски произлегува од договорни обврски од различни трансакции, од редовното работење на Друштвото.

Белешки кон финансиските извештаи

Движењето на обврските за ТВ права е како што следи:

Во илјади денари	2021	2020
1 јануари	942.425	681.879
Зголемувања	497.599	793.810
Пресметана камата	24.861	32.228
Плаќање на основица	(496.163)	(525.562)
Плаќање на камата	(29.213)	(32.228)
Ефект од курсни разлики	(1.597)	(7.702)
31 декември	<u>937.912</u>	<u>942.425</u>

Сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
МКД	1.138.308	1.620.678
ЕУР	1.614.956	1.598.907
УСД	131.266	113.987
Останато	7.141	5.478
	<u>2.891.671</u>	<u>3.339.050</u>

14. ОБРСКИ ОД НАЕМИ

Анализа на вкупните обврски за наеми:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Тековни	125.308	110.620
Нетековни	317.212	268.031
	<u>442.520</u>	<u>378.651</u>

Средствата поврзани со овие обврски за наем се прикажани во белешка 10.

Сегашната вредност на Обврските за наем се прикажани во следните валути

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
ЕУР	410.799	350.895
МКД	31.721	27.756
	<u>442.520</u>	<u>378.651</u>

Друштвото е потенцијално изложено на иден паричен одлив во износ од МКД 84.604 илјади, кој произлегува од опциите за продолжување во договорите за наем, а кои не се вклучени во мерењето на Обврските од наем.

15. ОДЛОЖЕН ДАНОК НА ДОБИВКА

Признаените (средства)/обврски за одложен данок на добивка се однесуваат на следните ставки:

Во илјади денари	Средства		Обврски		Нето	
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
Недвижности, постројки и опрема	-	-	44.089	72.921	44.089	72.921
Нематеријални средства	(26.059)	(20.093)	-	-	(26.059)	(20.093)
МСФИ 15	-	-	39.247	37.343	39.247	37.343
(Право на користење средства)/обврски од наеми МСФИ 16	(44.252)	(37.865)	44.627	38.071	375	206
(Средства)/обврски за данок	<u>(70.311)</u>	<u>(57.958)</u>	<u>127.963</u>	<u>148.335</u>	<u>57.652</u>	<u>90.377</u>

Белешки кон финансиските извештаи

Движење на времените разлики во текот на годината

Во илјади денари	Состојба на 1 јануари 2021	Ефекти на добивката	Состојба на 31 декември 2021
Недвижности, постројки и опрема	72.921	(28.832)	44.089
Нематеријални средства	(20.093)	(5.966)	(26.059)
МСФИ 15	37.343	1.904	39.247
Право на користење средства/обврски од наеми МСФИ 16	206	169	375
	<u>90.377</u>	<u>(32.725)</u>	<u>57.652</u>

Во илјади денари	Состојба на 1 јануари 2020	Ефекти на добивката	Состојба на 31 декември 2020
Недвижности, постројки и опрема	89.667	(16.746)	72.921
Нематеријални средства	(9.214)	(10.879)	(20.093)
МСФИ 15	35.786	1.557	37.343
Право на користење средства/обврски од наеми МСФИ 16	(596)	802	206
	<u>115.643</u>	<u>(25.266)</u>	<u>90.377</u>

Привремените разлики прикажани погоре се однесуваат на различни сегашни вредности на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства бидејќи овие средства беа ревалоризирани во согласност со законските одредби во претходните години на крајот на годината со користење на официјални коефициенти за ревалоризација базирани на растот на индексот на цени на општо произведените стоки и дополнително даночно пропишаните стапки на амортизација и моментално применливите правила. Со транзицијата кон МСФИ 15 и МСФИ 16, стандардите за Приходи од договори со корисници и Наеми, привремени разлики настанаауваат во, бидејќи овие стандарди не се дел од усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

16. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ОБВРСКИ И ПЛАЌАЊА

Во илјади денари	Правни спорови	Користи за вработени	Вкупно
1 јануари 2020	172.460	48.910	221.370
Зголемувања	9.816	30.741	40.557
Ослободувања	(177.168)	(692)	(177.860)
Искористено во периодот	-	(11.221)	(11.221)
31 декември 2020	<u>5.108</u>	<u>67.738</u>	<u>72.846</u>

Во илјади денари	Правни спорови	Користи за вработени	Вкупно
1 јануари 2021	5.108	67.738	72.846
Зголемувања	38.789	36.223	75.012
Ослободувања	(735)	(2.469)	(3.204)
Искористено во периодот	-	(14.309)	(14.309)
31 декември 2021	<u>43.162</u>	<u>87.183</u>	<u>130.345</u>

Белешки кон финансиските извештаи

Анализа на вкупните резервирања:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Нетековни (Останато)	64.281	54.264
Тековни	66.064	18.582
	<u>130.345</u>	<u>72.846</u>

Резервирањата за правни спорови се однесуваат на одредени правни и регулативни спорови покренати против Друштвото.

Постојат одреден број судски спорови за кои е направено резервирање. Раководството направи резервирање за обврската согласно своите најдобри оценки, но не ги обелоденува информациите барани од параграф 85 од МСС 37 бидејќи раководството верува дека тоа ќе предизвика сериозни штетни влијанија за исходот на овој спор. Раководството не очекува дека резултатот од овие правни предмети ќе резултира во загуба значително поголема од износот наведен на 31 декември 2021 година.

Останати вклучува резервирања направени за законската или договорната обврска на Друштвото да исплати на вработените три просечни месечни плати во Република Северна Македонија на вработените на датумот на пензионирање (види белешка 2.14.1) и резервирања за долгорочни програми за стимулација (види белешка 31). Резервирањето е признато спрема Трошоци за вработените во добивката или загубата.

17. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Акционерскиот капитал се состои од следното:

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Обични акции	9.583.878	9.583.878
Златна акција	10	10
	<u>9.583.888</u>	<u>9.583.888</u>

Акционерскиот капитал се состои од една златна акција со номинална вредност од МКД 9.733 и 95.838.780 обични акции со номинална вредност од МКД 100 по акција.

Златната акција со номинална вредност од МКД 9.733 е во сопственост на Владата на Република Северна Македонија. Согласно член 16 од Статутот на Друштвото сопственикот на златна акција има дополнителни права со кои се немаат стекнатите сопствениците на обични акции. Имено, ниту едно решение или одлука на Собранието на акционерите поврзана со: создавање, распределба или издавање на акционерски капитал; здружување, спојување, одделување, консолидирање, трансформирање, реконструкција, престанок или ликвидација на Друштвото; менување на основните деловни активности на Друштвото; отуѓување или напуштање на основните деловни активности или на значајните средства на Друштвото; дополнување на Статутот на Друштвото на таков начин што се менуваат или поништуваат правата коишто произлегуваат од златната акција; или промена на називот на Друштвото; нема да биде полноважна доколку имателот на златната акција гласа против соодветното решение. Правата кои ги има имателот на златната акција се детално наведени во Статутот на Друштвото.

На 31 декември 2021 и 2020 година, обичните акции на Друштвото се во сопственост на:

Во илјади денари	31.12.2021	%	31.12.2020	%
АД Каменимост Комуникации	4.887.778	51,00	4.887.778	51,00
Влада на Република Северна Македонија	3.336.497	34,81	3.336.497	34,81
Друштвото (сопствени акции)	958.388	10,00	958.388	10,00
International Finance Corporation (IFC)	101.120	1,06	139.220	1,45
Останати малцински акционери	300.105	3,13	262.005	2,74
	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>

Белешки кон финансиските извештаи

17.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза за хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акции, без данок, изнесува МКД 3.843.505 илјади. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции. Како резултат на наодите на Истрагата, исплатите за еден консултантски договор беа депризнаени од Сопствени акции (види белешка 35).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.358 илјади, (после депризнавањето), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

18. ПРИХОДИ

Во илјади денари	2021	2020
Приходи од фиксна телефонија		
ТВ	937.736	905.749
Интернет	881.606	861.800
Говорна услуга – малопродажна	859.288	885.218
Големопродажба	574.544	448.774
Пренос на податоци	482.525	474.750
Опрема	37.879	55.220
Останати приходи	126.959	121.698
	<u>3.900.537</u>	<u>3.753.209</u>
Приходи од мобилна телефонија		
Говорна услуга – малопродажна	2.194.820	2.207.738
Опрема	1.614.472	1.669.289
Интернет	1.562.855	1.426.409
Големопродажба	671.318	628.488
Пренос на податоци	382.036	281.501
Услуги со посебна цена на чинење	86.013	110.302
Приходи од посетители	63.004	35.046
Останати приходи	293.696	280.581
	<u>6.868.214</u>	<u>6.639.354</u>
SI/IT приход	452.134	712.338
Приходи од останати услуги	53.194	35.504
	<u>11.274.079</u>	<u>11.140.405</u>
Од кои:		
Приходи од договори со корисници	11.152.158	11.024.648
Останати извори на приходи	121.921	115.757

Останати извори на приходи вклучуваат, приходи од изнајмување, и останати приходи кои се презентирани погоре во Приходи од останати извори, Останати приходи од фиксна телефонија, и Останати приходи од мобилна телефонија.

Приходот од опремата се признава во одреден момент додека приходот од услуги се признава во текот на периодот. Приходите од SI/IT се признаваат главно во текот на периодот и во помала мера во одреден момент во времето во зависност од проектот.

Со цел да се одржи конзистентност со презентацијата на тековната година ,приходите прикажани во 2020 година како Останати приходи од фиксна телефонија во износ од МКД 12.396 илјади беа рекласифицирани во останати оперативни приходи во овие финансиски извештаи (види белешка 21). Рекласификацијата немаше влијание врз капиталот или нето добивката.

Белешки кон финансиските извештаи

Во текот на 2021 година, Друштвото ја промени распределбата на приходните елементи во тарифи во мобилната телефонија што влијае на припадот на приходи од мобилна телефонија: говорна услуга – малопродажна, интернет и пренос на податоци. Ажурирањето во моделот за поделба на приходите се врши врз основа на зголемената потрошувачка на користење на услугата за мобилен интернет и намалувањето на користењето на СМС и говорните услуги, силниот раст на просечната употреба за мобилен интернет по претплатник и тоа што цената на говорните услуги се намалува. Оттука, заклучокот беше поголем дел од месечната претплата во пакетите што ќе се дистрибуира, да биде на линијата за интернет услуги. Врз основа на пресметката, ефектите се: МКД 37 милиони се прикажани кај приходи од интернет, а од друга страна намалување за МКД 34 милиони кај Говорна услуга малопродажна и МКД 3 милиони денари кај пренос на податоци. Во моментот, Друштвото не може со сигурност да ги процени ефектите во идниот период. Рекласификацијата немаше влијание врз вкупниот приход од мобилна телефонија, нето добивката или капиталот.

18.1. Средства и обврски кои произлегуваат од договори со корисници

Средства од договори на Друштвото вклучуваат нефактурирани износи кои типично произлегуваат од продажба под долгорочни договори, кога признатиот приход го надминува износот кој е фактуриран на корисникот. Краткорочниот дел од средствата од договори е вклучен во Побарувања од купувачи и останати средства во Извештајот за финансиската состојба. Долгорочниот дел од средствата од договори е вклучен соодветно во секцијата за нетековни средства во Извештајот за финансиската состојба - Побарувања од купувачи и останати средства.

Обврски од договори вклучува авансни уплати и фактурирање кое го надминува износот на настанатите трошоци и одложен приход. Краткорочниот дел од обврските од договори е вклучен во Обврски кон добавувачи и останати обврски во Извештајот за финансиската состојба. Долгорочниот дел од обврските од договори е вклучен соодветно во секцијата за нетековни обврски во Извештајот за финансиската состојба - Останати обврски.

Во илјади денари	31.12.2021	31.12.2020
Средства од договори - краткорочни	187.850	192.862
Средства од договори - долгорочни	80.818	79.418
Обврски од договори – краткорочни	(283.669)	(238.600)
Обврски од договори – долгорочни	(7)	(66)
Нето средства/ (обврски) од договори (обврски)	<u>(15.008)</u>	<u>33.614</u>

Приходи во периодот на известување од износот вклучен во категоријата договорни обврски на почеток на периодот	167.174	176.358
--	---------	---------

Исправката на вредноста на средствата од договори е обелоденета заедно со исправката на побарувањата од купувачите во белешка 7 и истата изнесува МКД 101.936 илјади на 31 декември 2021 (2020 МКД: 101.674 илјади).

На 31 декември 2021 кумулативниот износ на трансакционата цена за преостанатите обврски изнесува МКД 3.631.096 илјади (2020: МКД 3.634.915 илјади) и Друштвото ќе ги признае како приход од извршени услуги, во наредни 29 месеци (2020: 29 месеци) согласно очекувањата.

Друштвото не признава приходи од обврски извршени (или делумно извршени) од претходни периоди во известувачкиот период.

19. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

Во илјади денари	2021	2020
Плати	611.200	638.855
Придонеси на плати	223.775	229.951
Останати трошоци за вработените	124.672	136.468
Бонуси	111.361	111.704
Капитализирани трошоци за вработените	<u>(49.816)</u>	<u>(69.468)</u>
	<u>1.021.192</u>	<u>1.047.510</u>

Останати трошоци за вработените вклучуваат користи поради прекин на вработувањето, додаток за одмор и други користи за вработени и менаџери кои го напуштиле Друштвото во износ од МКД 77.119 илјади за 42 лица (2020: МКД 76.164 илјади за 50 лица). Од вкупниот износ, МКД 74.672 илјади (2020: МКД 76.164 илјади) се исплатени во 2021 година,

Белешки кон финансиските извештаи

додека МКД 2.447 илјади (2020: МКД 0 илјади) беа презентирани како Останати обврски на 31 декември 2021(види белешка 13).

Во Бонуси исто така се вклучени трошоците за долгорочните програми за стимулација (види белешка 31).

20. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

Во илјади денари	2021	2020
Набавна вредност на продадени стоки	1.888.922	2.258.245
Материјали и одржување	629.794	577.484
Услуги	563.231	589.807
Услуги од подизведувачи	341.667	315.065
Такси давачки и локални даноци	252.145	272.849
Енергија	212.702	217.765
Маркетинг и донации	173.197	184.303
Трошоци за тантиеми	87.463	82.401
Правни трошоци	29.325	4.077
Намалување на вредноста на залихи	25.894	27.053
Осигурување	12.635	12.146
Консултантски услуги	10.944	12.581
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	3.741	(15.525)
Останато	24.299	11.601
	<u>4.255.959</u>	<u>4.549.852</u>

Услугите главно вклучуваат трошоци за агенциски провизии, поштенски услуги, услуги за поддршка и одржување на ИТ апликации и системи, трошоци за обезбедување, трошоци за чистење и комунални услуги.

Набавна вредност на продадени стоки, го вклучува трошокот за продадената опрема во фиксна и мобилна телефонија, и исто така и опремата продадена во SI/IT проекти.Соодветниот приход е прикажан во белешка 18.

Со цел да се одржи конзистентност, со презенацијата на тековната година, Банкарските услуги и останати провизии прикажани во 2020 како расходи од финансирање во износ од МКД 7.882 илјади беа прекласифицирани во Услуги во овој финансиски извештај. Рекласификацијата немаше влијание врз капиталот или нето добивката.

21. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

Во илјади денари	2021	2020
Нето добивка од продажба на недвижности, постојки и опрема	3.521	6.332
Останато	20.166	33.237
	<u>23.687</u>	<u>39.569</u>

Во категоријата Останато, износот во главно се однесува на префактурирање на различни оперативни расходи.

22. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2021	2020
Камати од обврски за ТВ права	24.861	31.228
Камати од обврски за наеми	19.394	21.034
Останато	13.594	9.779
	<u>57.849</u>	<u>62.041</u>

Расходи од камата од обврски за ТВ права претставува трошок од амортизирањето на дисконтот поврзан со сегашната вредност на долгорочните обврски од договорите за права за емитување на телевизиски содржини кои се капитализирани, првично признаени по нето сегашната вредност на идните плаќања и последователно мерени според амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Расходи од камата од наемисе поврзани со

Белешки кон финансиските извештаи

примената на МСФИ 16 Наеми, кои произлегуваат од признатите Обврски од наем (види белешка 14). Категорија останато претставува главно камата поврзана со резервирања (види белешка 16).

23. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2021	2020
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	74.040	9.295
Приходи од дивиденди	9.833	9.015
Приходи од камати	3.430	179.586
Нето позитивни курсни разлики	2.994	25.149
	<u>90.297</u>	<u>223.045</u>

Приход од камати во износ од МКД 176.974 беше признаен во 2020 година од ослободување на резервирани средства за еден судски случај, за кој второстепенот суд донесе одлука во корист на Друштвото. Пресудата за судскиот случај беше конечна на 31 Декември 2020 година. Меѓутоа, застапникот на тужителот ја искористи можноста за поднесување на вонреден правен лек – ревидирање на случајот во Врховниот суд и врз основа на овој поднесок, на 3 февруари 2022 година Друштвото доби одлука од Врховниот суд со која се прифати поднесеното барање за ревидирање и случајот се врати кај второстепениот суд за дополнително разгледување врз основа на дадени упатства. Врз основа на условите и околностите, менаџментот не верува дека исходот на овој судски случај ќе биде негативен и веројатноста да се изгуби случајот е проценета под 50%, и како резултат на што не беше признаено резервирање во тековната финансиска година.

Останатиот износ на приходи од камати, главно произлегуваат од финансиски средства класификувани како Финансиски средства мерени според амортизирана вредност. Приходи од дивиденди произлегуваат од финансиски средства по објективна вредност во добивката или загубата.

24. ДАНОК НА ДОБИВКА

Признаено во извештајот на сеопфатна добивка:

Во илјади денари	2021	2020
Тековен данок		
Тековна година	<u>205.029</u>	<u>203.543</u>
Одложен данок		
Појава и анулирање на привремени разлики	<u>(32.726)</u>	<u>(25.265)</u>
Вкупен данок на добивка во извештајот за сеопфатната добивка	<u>172.303</u>	<u>178.278</u>

Привремените разлики произлегуваат од признаените одложени даночни средства/обврски (види белешка 15).

Усогласување на ефективната даночна стапка:

Во илјади денари	2021	2020
Добивка пред оданочување	<u>1.763.596</u>	<u>1.781.449</u>
Данок на добивка	10,00% 176.359	10,00% 178.145
Расходи непризнаени за даночни цели	3,51% 61.880	2,96% 52.810
Даночен кредит од реинвестирана добивка година	(1,96%) (34.547)	(1,86%) (33.210)
Даночен кредит во идни периоди на амортизација	(1,03%) (18.205)	(0,64%) (11.444)
Даночен кредит од амортизација	(0,45%) (7.896)	(0,15%) (2.598)
Даночен кредит од донации за спортски активности	(0,24%) (4.305)	(0,25%) (4.505)
Даночно ослободени приходи	(0,06%) (983)	(0,05%) (920)
	<u>9,77% 172.303</u>	<u>10,01% 178.278</u>

Белешки кон финансиските извештаи

Даночен кредит од реинвестирана добивка, е кредит што се користи поради реинвестирана нето добивка генерирана според Финансиските извештаи на Друштвото во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“, за инвестиции во квалификувани материјални и нематеријални средства во согласност со Законот за данок на добивка.

25. ДИВИДЕНДИ

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 17 јуни 2021 година ја усвои одлуката за исплата на дивиденда за 2020 година. Одлуката за исплата на дивидендата за 2020 година е во бруто износ од МКД 1.381.898 илјади од нето добивката остварена по Финансиските извештаи на Друштвото за 2020 година во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија". Бруто износ на дивиденда по акција за 2020 година е МКД 16,02. Дивидендата беше исплатена во септември 2021 година. До датумот на објавување на овие финансиски извештаи не се објавени дивиденди за 2021 година.

На истиот состанок на Собранието на акционери на Друштвото ја усвои одлуката за дел од нето добивката остварена по Финансиските извештаи на Друштвото за 2020 година во согласност со усвоените меѓународни стандарди за финансиско известување објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија" да биде наменета за задржана добивка за инвестиции во квалификувани материјални и нематеријални средства (во согласност со Законот за данок на добивка) во износ од МКД 345.475 илјади.

26. ИЗВЕСТУВАЧКИ СЕГМЕНТИ И ИНФОРМАЦИИ

26.1. Известувачки сегменти

Известувачките сегменти на Друштвото се: деловен, резидентен, големопродажен сегмент и останато.

Резидентниот сегмент се состои од претплатници – потрошувачи коишто се директно поседувани претплатници без деловни претплатници (односно самовработени поединци или правни лица коишто нудат наплатливи производи и/или услуги на корисниците, непрофитни организации и јавни организации). Деловниот сегмент се состои од деловни претплатници коишто се директно поседувани претплатници коишто се или самовработени поединци или вработени кај правно лице коешто нуди наплатливи производи и/или услуги на корисниците. Вработените или членовите на непрофитни и јавни организации се исто така деловни претплатници. Големопродажниот сегмент се состои од сите услуги на телекомуникациските оператори за мобилна и фиксна линија, односно услуги на оператори, MVNO и посетители.

26.2. Информации кои редовно се доставувани до главниот извршен носител на одлуки

Следните табели ги прикажуваат информациите за известувачките сегменти кои редовно се доставуваат до главниот оперативен носител на одлуки на Друштвото. Информациите кои редовно се обезбедуваат за МК (Менеџмент Колегиум), вклучуваат неколку мерења на добивката кои се земаат во предвид при оценување на работењето и алоцирање на ресурсите. Раководството верува дека директната маргина која е дефинирана од страна на Друштвото како приходи намалени за директни трошоци намалени за исправката на вредноста на побарувањата и отпишаните побарувања, е мерка на сегментот која е најконзистентна со принципите на мерење кои се користени во мерењето на соодветните износи во овие финансиски извештаи. Друг важен клучен индикатор за остварувањето што се надгледува на ниво на сегментите е EBITDA (добивка пред камата, данок на добивка и амортизација) коригирана за влијанието на одредени ставки кои се земаат во предвид како "специјално влијание". Овие ставки се менуваат од година во година, по својата природа и големина.

Приходи

Во илјади денари	2021	2020
Приход од резидентен сегмент	7.453.220	7.275.390
Приход од деловен сегмент	2.772.411	2.997.161
Приход од големопродажен сегмент	1.012.971	833.401
Приходи од останати сегменти	35.477	34.453
	<u>11.274.079</u>	<u>11.140.405</u>

Белешки кон финансиските извештаи

Ниту еден од надворешните корисници на Друштвото не преставува значаен извор на приходи.

Резултати по известувачки сегменти (Директна маргина).

Во илјади денари	2021	2020
Директна маргина		
Резидентен сегмент	5.226.705	5.034.503
Деловен сегмент	1.778.166	1.797.286
Големопродажен сегмент	633.673	488.681
Останато	827	33.445
Директна маргина	<u>7.639.371</u>	<u>7.353.915</u>
Индиレクトни трошоци	<u>(2.892.588)</u>	<u>(2.928.136)</u>
Останати оперативни приходи	<u>23.687</u>	<u>39.569</u>
Вкупна EBITDA	<u>4.770.470</u>	<u>4.465.348</u>
Амортизација	<u>(3.039.322)</u>	<u>(2.844.903)</u>
Вкупна оперативна добивка	<u>1.731.148</u>	<u>1.620.445</u>
Приходи од финансирање – нето	<u>32.448</u>	<u>161.004</u>
Добивка пред оданочување	<u>1.763.596</u>	<u>1.781.449</u>
Данок на добивка	<u>(172.303)</u>	<u>(178.278)</u>
Нето добивка за годината	<u><u>1.591.293</u></u>	<u><u>1.603.171</u></u>

27. НАЕМИ И ОСТАНАТИ ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ

27.1. Превземени обврски од оперативен наем - каде Друштвото е наемодавател:

Превземените обврски од оперативен наем, склучени на временна основа, каде Друштвото е наемодавател главно се однесуваат на наем на земјиште и базни станици.

Идните вкупни минимални побарувања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2021	2020
Под 1 година	27.960	26.764
Помеѓу 1 и 5 години	26.242	40.298
Над 5 години	-	1.902
	<u>54.202</u>	<u>68.964</u>

Белешки кон финансиските извештаи

Недвижности, постројки и опрема предмет на оперативен наем:

Во илјади денари	Згради	Телекомуникациска опрема	Вкупно
На 1 јануари 2019			
Набавна вредност	29.542	104.896	134.438
Амортизација	(19.882)	(94.190)	(114.072)
Сегашна вредност	9.660	10.706	20.366
Сегашна вредност на 1 јануари 2019	9.660	10.706	20.366
Инвестиции	78	121	199
Зголемувања	7.632	4.002	11.634
Намалувања	(3.959)	-	(3.959)
Амортизација	(357)	(4.869)	(5.226)
Сегашна вредност на 31 декември 2020	13.054	9.960	23.014
На 31 декември 2020			
Набавна вредност	33.293	109.019	142.312
Амортизација	(20.239)	(99.059)	(119.298)
Сегашна вредност	13.054	9.960	23.014

Во илјади денари	Buildings	Telecommunication equipment	Total
На 31 Декември 2020			
Трошоци	33.293	109.020	142.313
Акумулирана амортизација	(20.239)	(99.060)	(119.299)
Сегашна вредност	13.054	9.960	23.014
Сегашна вредност на 1 Јануари 2021	13.054	9.960	23.014
Зголемувања	20.613	7.523	28.136
Намалувања	(6.952)	(1.274)	(8.226)
Амортизација	(13.729)	(7.446)	(21.175)
Сегашна вредност на 31 Декември 2021	12.986	8.763	21.749
На 31 Декември 2021			
CostТрошоци	46.954	115.269	162.223
Акумулирана амортизација	(33.968)	(106.506)	(140.474)
Carrying amountСегашна вредност	12.986	8.763	21.749

27.2. Превземени обврски од капитални инвестиции

Вкупниот износ на превземени обврски (кон надворешни лица) од капитални инвестиции на 31 декември 2021 година изнесува МКД 932.586 илјади (2020: МКД 429.832 илјади). Износот на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2021 и 2020 година главно се однесува на телекомуникациска опрема.

Белешки кон финансиските извештаи

28. ДОПОЛНИТЕЛНИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА

28.1. Финансиски средства - Сегашна вредност и објективни вредности

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2020 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства			
	Вреднувани по амортизирана вредност	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)	Сегашна вредност	Објективна вредност
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	1.635.743	-	1.635.743	1.635.743
Депозити во банки	494.112	-	494.112	494.112
Побарувања од купувачи и останати средства	3.443.374	-	3.443.374	3.443.374
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	140.881	140.881	140.881

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2021 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства			
	Вреднувани по амортизирана вредност	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)	Сегашна вредност	Објективна вредност
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	1.291.406	-	1.291.406	1.291.406
Депозити во банки	677.897	-	677.897	677.897
Побарувања од купувачи и останати средства	3.327.763	-	3.327.763	3.327.763
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	214.920	214.920	214.920

Паричните средства и еквиваленти на паричните средства, депозитите во банка, побарувањата од купувачите и останатите тековни финансиски средства главно имаат краток рок на доспевање. Од овие причини нивната сегашна вредност на крајот на периодот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Финансиските средства по објективна вредност во добивката или загубата претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Финансиските средства кои се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата вклучуваат вложувања во сопственички инструменти во вредност од МКД 214.920 илјади (2020: МКД 140.881 илјади) кои се пресметани врз основа на нивната пазарна вредност на Македонската берза на хартии од вредност. Промените на пазарните цени на другите финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се евидентирани во приходи од финансирање во добивката или загубата (види белешка 23). Набавната вредност на овие капитални инвестиции изнесува МКД 31.786 илјади (2020: МКД 31.786 илјади).

28.2. Пребивање на финансиски средства и финансиски обврски

За финансиските средства и обврски кои се предмет на применливи договори за нетирање, секој договор помеѓу Друштвото и другата договорна страна (вообичаено роаминг и интерконекциски партнери) овозможува нето порамнување на соодветните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи, кога и двете страни ќе одберат да се порамни трансакцијата на нето основа. Во отсуство на таков избор, побарувањата од купувачите и обврските кон

Белешки кон финансиските извештаи

добавувачите ќе се порамнат на бруто основа, но сепак, секоја страна во договорот за нетирање ќе има можност да ги исплати сите овие износи на нето основа во случај на неисполнување на обврските на другата страна.

Следните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи (прикажани во белешка 7 и 13) се предмет на договори за нетирање и се прикажани по нетирањето во Извештајот за финансиска состојба на 31 декември 2021:

Во илјади денари	Побарувања од купувачи и останати побарувања	Обврски кон добавувачи
Бруто износи на признати финансиски инструменти	3.532.267	3.141.320
Бруто износи на пребиени финансиски инструменти	(204.504)	(204.504)
Нето износи на признати финансиски инструменти	<u>3.327.763</u>	<u>2.936.816</u>

Следните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи (прикажани во белешка 7 и 13) се предмет на договори за нетирање и се прикажани по нетирањето во Извештајот за финансиска состојба на 31 декември 2020:

Во илјади денари	Побарувања од купувачи и останати побарувања	Обврски кон добавувачи
Бруто износи на признати финансиски инструменти	3.597.351	3.529.321
Бруто износи на пребиени финансиски инструменти	(153.977)	(153.977)
Нето износи на признати финансиски инструменти	<u>3.443.374</u>	<u>3.375.344</u>

28.3. Останати обелоденувања во врска со финансиските инструменти

Не постојат финансиски средства или обврски, кои се рекласификувани во друга категорија на финансиски инструменти.

Не постојат финансиски средства кои се трансферирани на начин, на кој дел или сите финансиски средства не се квалификуваат за депризнавање.

29. НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

Друштвото има неизвесни обврски во однос на правни и регулаторни барања кои произлегуваат во редовното работење, чијшто исход честопати не може со сигурност да се предвиди. Најголем дел од неизвесните обврски се однесува на два судски случаи. Еден судски случај со побарување во износ од 240 милиони денари е за надомест на штета против Друштвото за наводна злоупотреба на доминантната позиција во однос на пристапот до мрежите за пренос на податоци. Врз основа на правните совети и цврстите правни аргументи изнесени во текот на судската постапка, менаџментот верува дека не постои веројатност судската постапка да резултира со обврска во побараниот износ. Вториот случај се однесува на пресуда од Врховниот суд кој го врати случајот пред второстепениот суд. Со тоа, повторно беше отворен еден стар судски случај поврзан со платен налог врз основа на издадена фактура за доплата на надоместок за користење на радиофреквенции за 2005 година со побарување во износ од 89 милиони денари вклучително камата за задоцнето плаќање. Врз основа на условите и околностите, менаџментот не верува дека исходот на овој судски случај ќе биде негативен и веројатноста да се изгуби случајот е проценета под 50%, и како резултат на што не беше признаено резервирање во тековната финансиска година. Соодветно, нема резервирани средства заклучно со 31 декември 2021 и 2020 година. Во моментот, раководството на Друштвото не предвидува дека ќе дојде до појава на материјални обврски од неизвесните обврски освен оние коишто се резервирани (види белешка 16).

30. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзани страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Владата на Република Северна Македонија има 34,81% сопственост во Друштвото (види белешка 17). Исклучокот за обелоденување кај компании раководени од државата е применет во согласност со МСС 24.25, бидејќи Владата на

Белешки кон финансиските извештаи

Република Северна Македонија има значајно влијание на Друштвото. Освен плаќањето на даноци, надоместоци кон регулаторни тела во согласност со локалното законодавство и дивиденда (види белешка 25), во 2021 и 2020 година Друштвото немаше трансакции со Владата на Република Северна Македонија или со кое било друштво што е контролирано или е под значително влијание на Владата на Република Северна Македонија, надвор од редовните деловни активности на Друштвото. Во тендерска постапка во 2021 година, нова лиценца на 2100 MHz (2x15 MHz) беше издадена на Друштвото, во износ од МКД 185 милиони. Важноста на лиценцата е до крај на 2028 година. Лиценцата е призната како нематеријално средство (види белешка 12).

Трансакциите со поврзани страни главно се состојат од обезбедување и добивање на телекомуникациски услуги, услуги за поддршка и одржување и вкргдени трошоци. Износите на побарувањата и обврските се прикажани во соодветните белешки (види белешка 7 и 13).

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во илјади денари	2021		2020	
	Приходи	Трошоци	Приходи	Трошоци
Доминантен сопственик Magyar Telekom Plc	125	16.193	54	18.032
Подружници на доминантниот сопственик	9.678	3.879	12.434	3.553
Основно матично друштво Deutsche Telekom AG	432.409	278.877	334.072	179.089
Подружници на основното матично друштво	46.099	37.107	17.657	42.362

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во илјади денари	2021		2020	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Доминантен сопственик Magyar Telekom Plc	5.230	3.015	5.451	11.716
Подружници на доминантниот сопственик	2.233	961	8.900	4.833
Основно матично друштво Deutsche Telekom AG	132.023	310.194	130.243	390.621
Подружници на основното матично друштво	42.108	77.518	34.182	78.764

31. НАДОМЕСТОЦИ НА КЛУЧНОТО РАКОВОДСТВО

Вкупниот износ на надоместоци за клучното раководство во Друштвото, вклучувајќи ги поврзаните даноци и придонеси, се прикажани подолу:

Во илјади денари	2021	2020
Краткорочни користи за вработените (вклучувајќи ги поврзаните даноци)	74.482	72.234
Законски пензиски придонеси за краткорочните користи	11.501	10.948
Законски останати придонеси за краткорочните користи	4.458	4.996
Користи поради прекин на вработувањето	5.160	-
Долгорочни програми за стимулација	35.806	27.222
Останати плаќања	2.045	2.097
	<u>133.452</u>	<u>117.497</u>

Белешки кон финансиските извештаи

Надоместокот на членовите на Одборот на директори на Друштвото и неговите комитети, изнесува МКД 8.680 илјади (2020: МКД 8.655 илјади) и е вклучен во Краткорочни користи за вработените. Овие трошоци се вклучени во Трошоци за вработени (види белешка 19).

Во 2015 година, новата програма за долгорочна мотивација којашто се заснова на остварување (LTI) беше воведена како дел од глобалната алатка за компензација ширум ДТ Групацјата за друштвата. Програмата претставува програма заснована на акции коишто се плаќаат во готовина. Извршителите добиваат виртуелни акции коишто зависат од нивната индивидуална изведба. Бројот на виртуелни акции на крајот од периодот се утврдува од целното достигнување на клучните показатели. Вредноста на количината на акциите варира за времетраење на периодот на планот врз основа на два показатели: развивање на цената на ДТ акцијата и целното постигнување во врска со 4 таргети на друштвото: (прилагодена заработка по акција (EPS); прилагоден поврат на ангажиран капитал (ROCE); задоволство на корисниците и задоволство на вработените). Постигнувањето на таргетите се мери на крајот од секој годишен циклус и бројот на виртуелните акции утврден на оваа основа е фиксен како резултат на годишниот циклус (непренослив). На крајот од периодот на траење на планот, резултатите од четирите годишни циклуси се собираат и плаќаат во готовина. Секоја година се воведува нов циклус од програмата за долгорочна мотивација којашто се заснова на остварување (LTI).

Освен тоа, како дел од усвоената програма Лидерство за победа, беше усвоен План за обезбедување на виртуелни дополнителни акции (ПОВДА) на ниво на Групацјата ДТ кој има за цел да ги води извршните менаџери за да можат да управуваат и да ја контролираат компанијата со претприемачки дух во согласност со дефинираната корпоративна стратегија. Тој е посебен од Планот за обезбедување на дополнителни акции на ниво на Групацја Дојче Телеком, но е во рамките на локалните законски прописи во Република Северна Македонија и се базира на истите принципи.

Квалификуваните менаџери можат да учествуваат во Планот со издвојување на дел од нивниот Краткорочен бонус во износ од 10% до 33%. За цели на пресметка, овој износ се претвора во одреден број на виртуелни акции на ДТ (оригинални виртуелни акции). Финалниот износ на бонусот што ќе им се исплати на извршните менаџери зависи од вредноста на акциите на ДТ на крајот на Планот. Извршните менаџери имаат право на готовински еквивалент за така наречените виртуелни дополнителни акции, што се дополнителни виртуелни бесплатни акции врз основа на нивниот рејтинг од дијалогот за извршувањето на работата, како и на готовински еквивалент во износ на исплата на дивиденда, што се пресметува на оригиналните виртуелни акции. Планот за обезбедување на виртуелни дополнителни акции за Друштвото е замислен како четиригодишен готовински план наменет за извршните менаџери на Друштвото, што ги користи виртуелните акции на ДТ само за цели на пресметка.

ПОВДА е воведен за 2016 и 2017 година. Планот за обезбедување на виртуелни дополнителни акции за 2016 година вклучува и можност за извршните менаџери доброволно да учествуваат во замената за Планот за обезбедување на виртуелни дополнителни акции за 2015 година, во насока на целосна имплементација на алтернативно решение за Друштвото како и во другите компании во Групацјата ДТ. ПОВДА е воведена за 2018, 2019 и 2020 година, но немаше интерес за доброволно пристапување кон програмата од страна на извршните менаџери. Во 2021 година беше извршена финалната исплата за ПОВДА 2017, со што програмата е завршена.

Во 2019 година нова програмата за долгорочна мотивација беше воведена од страна на ДТ Групацјата наречена стимулација за повторливо извршување (RPI), за цели на достигнување на заеднички повторливи резултати, мерења преку оставарување на дефинирани KPI. Програмата RPI е четиригодишен план за период од 2018 до 2021 година. Првата година се смета како година за влез на одредено друштво, ако има остварување на таргетот во две последователни години согласно дефинираната политика. Бонус ќе биде исплатен на дефинираните извршни менаџери од втората година па во иднина во случај на остварување на дефинираните таргети. Групациски релевантен KPI е неприлагодена EBITDA за соодветниот сегмент/друштво. Прагот за право на бонус е остварување на таргетот со 115%. Истото се однесува и за прикажување на трошоци за RPI програмата. Главниот извршен директор и главните директори учествуваат во програмата. Износот на бонусот зависи од менаџерското ниво и бројот на годините за кои има последователно остварување на таргетот.

Направените трошоци поврзани со програмите опишани погоре се прикажани во рамките на Долгорочни програми за стимулација (види белешка 16 и 19).

Белешки кон финансиските извештаи

32. ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА

а) Обична и разводнета заработка по акција

2021 2020

Обична и разводнета заработка по акција (во денари)

18,45 18,59

б) Пондериран просек на број на преостанати обични акции како делител

2021 2020

Пондериран просек на број на преостанати обични акции како делител за пресметка на обична и разводнета заработка по акција

86.254.903 86.254.903

33. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после 31 декември 2021 кои ќе влијаат на добивката или загубата, извештајот за финансиска состојба или паричните текови за 2021 година.

Општествената одговорност е важен дел од стратегијата и Друштвото како дел од ДТ Групацјата зема учество во агендата за еколошко, социјално и (корпоративно) управување (ESG) преку различни иницијативи за влијание врз климатските промени и одржливо користење на ресурсите.

Белешки кон финансиските извештаи

34. РЕГУЛАТОРНО ОКРУЖУВАЊЕ

34.1. Регулаторно опкружување – мобилна линија

На 5 септември 2008 година, Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“), по службена должност, достави известување до Друштвото за оние јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги што му биле доделени во согласност со Договорите за концесија. Лиценцата за радио фреквенции коишто ја користи Друштвото во опсег од GSM 900, беше исто така издадена во форма регулирана од ЗЕК со период на важност до 5 септември 2018 година, која беше обновена во 2018 година за дополнителен период од 10 години до 2028 година. Како резултат на измените во подзаконските акти, опсегот од 900 MHz е отворен за UMTS технологија и, врз основа на барање на Друштвото, лиценцата за радиофреквенција беше изменета така што овие фреквенции сега се технолошки неутрални.

Во 2008 година беше објавено решение за доделување на 2x15 MHz лиценца за радио фреквенции на 2100 MHz. Важноста на лиценцата беше 10 години, односно до 17 декември 2018 година. Лиценцата беше обновена во 2018 година за 10 години, до 2028 година во согласност со ЗЕК.

На процедурата за аукција што се одржа во август 2013 година беше доделен целиот опсег од 790 – 862 MHz заедно со недоделените фреквенции во опсегот 1740 – 1880 MHz за Long Term Evolution (LTE) технологија на јавен тендер. Сите 3 мобилни оператори во тоа време добија LTE радиофреквенциска лиценца од 1x10 MHz во опсегот од 800 MHz и 2x15 MHz во опсегот од 1800 MHz. Секоја лиценца беше добиена со плаќање на еднократен надомест од 10,3 милиони евра. Важноста на лиценцата е 20 години, до 1 декември 2033 година, со можност за нејзино продолжување за период од 20 години во согласност со ЗЕК.

По спојувањето на Оне и ВИП, на 18 ноември 2016 година, А1 Македонија (претходно оне.Вип) достави барање до Агенцијата за промена на лиценците за користење на радиофреквенции за фиксни и мобилни услуги регистрирани со броевите 108269/1, 108271/1, 104068, 104069, 104711, 108269/2 и 108267/2. Агенцијата донесе одлука да не го одобри барањето за промена на А1 Македонија.

Во тендерска постапка, нова лиценца на 2100 MHz (2x15 MHz) беше издадена на Друштвото. Нова лиценца на 2100 MHz (2x10 MHz) беше издадена и на А1 Македонија. Важноста на лиценцата е до крај на 2028 година.

На 19 декември 2014 година беа донесени измени и дополнувања на ЗЕК. Беа направени многу значителни промени на ЗЕК, помеѓу нив, Регулативата за роаминг на Балканот беше една од најважните промени и беше во согласност со Регулативата за роаминг во ЕУ III. Транзицискиот период за постепено намалување на цените на роамингот заврши на 1 јули 2017 година. Во 2019 година, регулаторните тела на земјите од Западен Балкан (WB6) (Северна Македонија, Црна Гора, Србија, Босна, Албанија, Косово) воведоа регулатива за роаминг, почнувајќи со RLAN+ (Roam Like At Home) модел на доплата од 1 јули 2019 година до 30 јуни 2021 година. Од 1 јули 2021 година ќе се применува регулатива по RLAN-моделот. Со оваа регулатива беа намалени и цените за меѓународна терминација меѓу земјите од Западен Балкан (WB6).

Двата мобилни оператори на пазарот, Друштвото и А1 Македонија се назначени за оператори со значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на релевантниот големопродажен пазар „Пристап и започнување на повик на јавни мобилни мрежи“. Агенцијата ги наметна истите регулаторни правни мерки за двата оператора:

- обврска за мобилен пристап за сите мобилни витуелни мрежни оператори(MVNO) хибридни видови (вклучително и Препродавач),
- цена базирана на трошок за Целосен MVNO,
- малопродажба минус (-35%) за Препродавачот,
- обврска за пристап до услуга за мултимедиални пораки (MMS) услуги и мобилни податоци врз основа на технолошка неутралност.

MVNO, Луса Mobile хостиран на мрежата на А1 Македонија, влезе на македонскиот пазар и започна со малопродажно работење во јули 2016 година во согласност со регулираните големопродажни услови. Исто така, од октомври 2020 година, започна со работа нов MVNO (Green Mobile), хостиран на мрежата на А1 Македонија .

Кабелскиот оператор Телекабел, кој на пазарот е присутен со фиксни услуги (говор, широкопојасен интернет и телевизија), од јануари 2019 година започна да работи како MVNO хостиран на мобилната мрежа на Друштвото под услови на регулирана големопродажба.

Белешки кон финансиските извештаи

Двата оператори, Друштвото и А1 Македонија се назначени за оператори со ЗПМ на релевантниот големопродажен пазар „Големопродажно терминирање на повици во јавните мобилни мрежи“. Тековните стапки за терминација се симетрични за Друштвото и А1 Македонија, но Луса Mobile има висока асиметрија почнувајќи од мај 2018 година. Со новата анализа на релевантниот пазар во 2020 година, беше имплементирана симетрија и за Луса Mobile почнувајќи од 1 јули 2020 година.

Времетраењето на двете лиценци кои претходно ги поседуваше А1 Македонија беше до 2017 година, 10 MHz од опсег од 900 MHz и 10 MHz од опсег од 1800 MHz истекоеа на 23 март 2017 година, позиционирани во пониските делови од опсезите. Врз основа на барањето од А1 Македонија за продолжување на лиценцата, Агенцијата донесе одлука бр. 0804-974 од 2 ноември 2016 година да не го продолжи времетраењето на овие две лиценци. Во моментот овие радиофреквенции не се доделени и не се достапни за продажба, тие се чуваат за третиот нов учесник на пазарот.

На 26 мај 2017 година, А1 Македонија поднесе барање до Агенцијата за промена на лиценцата за користење на радиофреквенции за фиксни и мобилни услуги регистрирана со број 108267/2, со кое е доделен следниот радиофреквенциски блок: 1770-1785/1865-1880 MHz. На 9 октомври 2017 година, Агенцијата донесе одлука за одбивање на барањето на А1 Македонија за промена на 1800 MHz.

Врз основа на жалбата поднесена од А1 Македонија, во септември 2019 барањето за промена на 1800 MHz беше конечно одобрено од Агенцијата, како резултат на судската одлука во корист на А1 Македонија. Во 1800 MHz опсегот, А1 Македонија ќе добие огромен континуиран блок од 35 MHz со важност од 15 октомври 2019 година. На барање на Друштвото, Агенцијата ги продолжи лиценците за 900 (2x12.5MHz), 1800 (2x10MHz) и 2100 (2x15MHz) за дополнителни 10 години период на важност (до 2028-2029) без еднократен надомест.

Во април 2019 година, Министерството за информатичко општество подготви Национална стратегија за бродбенд во која што се утврдени следниве цели:

- До крајот на 2023 година, најмалку еден поголем град да биде покриен со 5G сигнал;
- До крајот на 2025 година, автопатите и магистралните патишта / главните коридори на основната и сеопфатна патна мрежа во државата утврдени од Агенцијата да бидат покриени со непрекинат 5G сигнал;
- До крајот на 2027 година, сите градови во државата да бидат покриени со непрекинат 5G сигнал;
- До крајот на 2029 година, секој да има можност за пристап до интернет преку 5G со минимална брзина на пристап до интернет од најмалку 100 Mbps;
- До крајот на 2029 година најмалку 50% од вкупниот број на претплатнички договори на домаќинствата во цела држава, да имаат пристап до интернет од најмалку 100 Mbps;
- До крајот на 2029 година, сите домаќинства по прифатлива цена да имаат можност за пристап до мрежа која овозможува брзина за превземање од најмалку 100 Mbps со можност за надградба на гигабитна брзина;
- До крајот на 2029 година, сите јавни институции (училишта, универзитети, истражувачки центри и други образовни установи, здравствени установи, министерства, судови, локални самоуправи и други државни органи и тела), да имаат симетричен пристап до интернет со брзина од најмалку 1 Gbps.

Врз основа на јавна расправа на почетокот на 2021 година Агенцијата ги донесе измените во Правилникот за надоместоци за користење на радиофреквенции:

- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции од 3.x GHz за 50 % (од 4.000 евра/MHz на 2.000 евра/MHz)
- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции за 700 MHz за 50 % (од 11.400 евра/MHz на 5.740 евра/MHz)
- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции над 55 GHz (Е опсег на радиофреквенциски линкови) за 50% (од 4.000 евра/250MHz на 2.000 евра/250 MHz).

Се очекува Агенцијата да објави јавен тендер за 5G во март 2022 година за следните опсеги на радио-фреквенции: 700 MHz, 3.X GHz. Би можело да се очекува постапката да се финализира во К3-К4 2022.

34.2. Регулаторно опкружување – фиксна линија

Друштвото има обврски како оператор со ЗПМ на неколку регулирани пазари за фиксни услуги.

Белешки кон финансиските извештаи

На почетокот на 2015 година, имплементирано е регулирање на пристапот до оптика, со Локален битстрим пристап преку пристап од нова генерација (NGA) на 3 и 4 ниво и регулирање на VULA (Виртуелен разврзан локален пристап) на ниво 2. Воведувањето на нови технологии за претплатничка дигитална линија со ногу високи брзини (VDSL) (Векторинг технологија во 2017 година) од страна на Друштвото за малопродажни корисници доведува до воведување на нови производи за големопродажен пристап и преобликување на регулаторните обврски.

Финалниот документ за големопродажен централен пристап за производи за масовен пазар обезбедени во анализата на пазарот на фиксна локација (Пазар б) беше објавен во април 2017 година. Агенцијата за прв пат наметна регулирање на пристапот до Хибридно оптички коаксијален пристап (HFC). Сите постојни обврски за бакарната и оптичката мрежа остануваат непроменети. Сите обврски се однесуваат на Друштвото и на А1 Македонија како оператори со ЗГПМ на пазарот за широкопојасни услуги.

Измените направени во септември 2016 година кои вклучуваат нова обврска за регистрирање на нови и постојни електронски мрежи (ATLAS), се однесуваат на заедничко градење и користење на мрежите и нова обврска за Агенцијата да ги објавува добиените извештаи за мерењата во сегментот на оптичка магистрална мрежа од страна на сите оператори.

Тендерот за давател на USO (Обврска за универзална услуга) услуга беше објавен во октомври 2021 година, за период од 2022-2026 година и еден од главните критериуми за избор е износот на рефундација што го бара учесникот на тендерот од регулаторот.

Согласно резултатите од тендерот, Друштвото е универзален давател до 2026 година за Фиксен пристап и пристап на хендикепирани лица (говорни услуги и интернет од најмалку 12Mbit/s брзина на преземање). А1 Македонија е назначен за Јавни говорници. РЗ Инфомедиа потпиша договор со Агенцијата за универзални услуги за телефонски именик и информации.

Следејќи ги трендовите на пазарот и регулативата на ЕУ, Агенцијата донесе одлуки за дерегулација на неколку пазари: дерегулација на сегментот на водови на изнајмени линии и избегнување на регулацијата на услугите за Ethernet изнајмени линии; минималниот пакет на изнајмени линии (малопродажба); пазарот на WLR (Изнајмување на линии на големо); малопродажба на традиционалните фиксни говорни услуги (пристап и сообраќај). Друштвото има обврска за цени базирани на трошоци за регулираните големопродажни услуги, користејќи ја методологијата на Долгорочни инкрементални трошоци ("LRIC").

Кон средината на 2019 година, Агенцијата спроведе ERT тестирање (методологија за определување на цени што се користат за истиснување на конкуренција) за широкопојасни големопродажни услуги пристапни мрежи од следната генерација што ги обезбедуваат двата доминантни оператори (Друштвото и А1 Македонија). Со развиениот ERT модел ќе се тестира можноста за економично реплицирање на малопродажните пакети, вклучувајќи ги и широкопојасните услуги со брзини на пристап поголеми од 30 Mb/s.

35. ИСТРАГА ЗА ОДРЕДЕНИ ДОГОВОРИ ЗА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје, мнозински акционер на Друштвото), објави дека е вршена истрага на одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Република Северна Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, а коишто беа претходно обелоденети, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Република Северна Македонија кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Република Северна Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и американскиот Закон за спречување на корумпирано однесување во странство (ФЦПА). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД (МП) и Комисијата за хартии од вредност на САД (КХВ) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на

Белешки кон финансиските извештаи

интерната истрага. Во 29 декември 2011 година, Маѓар Телеком објави дека склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком ги објави клучните услови од спогодбата со МП и КХВ на 29 декември 2011 година. Поконкретно, Маѓар Телеком објави дека склучил договор за одложено гонење за период од две години (ДОГ) со МП. ДОГ истече на 5 јануари 2014 година, а врз основа на барањето на МП доставено во согласност со ДОГ, Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија, на 5 февруари 2014 година, ги отфрли обвиненијата против Маѓар Телеком.

Во врска со локалната истрага од страна на државните органи во Република Северна Македонија, а во однос на претходно обелоденетата информација во Финансиските извештаи на Друштвото за претходните години, во првостепениот кривичен суд сè уште се води кривична постапка против поранешни менаџери на Друштвото.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од кое било регулаторно тело или други надворешни страни, освен како што е претходно обелоденето, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи можат да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.